

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

I/199.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Felmondjuk a barátsági szerződést?

Bukarest vádaskodik

Horn Gyula tájékoztatta a sajtó képviselőit arról, hogy szerdán este Magyarország bukaresti nagykövetségének ideiglenes ügyvivőjét magához kérte a román külügyminiszter, és közölte vele azt a román álláspontot, miszerint az országban kitört zavargásokat a határokon kívülről szervezték azzal a céllal, hogy megsértsék Románia függetlenségét, megbontsák területi egységét. Miként Ceausescu elnök szerda esti tv-beszédében, a román külügyminiszter is Budapestet jelölte meg mint azt a központot, ahonnan az eseményeket ősztönik, irányítják, és követelte az állítólagos beavatkozás megszüntetését. Hazánk diplomáciai képviselője határozottan visszautasította a román állításokat.

A külügyminiszter utalt a véres megtorlások nyomán mind széleskörűbbé váló nemzetközi tiltakozásra, s rámutatott, hogy a Bécsben zajló európai konferencián a román lépéseket elítélő véleményt fejtett ki a Szovjetunió, Lengyelország, Csehszlovákia és Bulgária küldöttségvezetője is, követelve az emberi jogok tiszteletben tartását.

Horn Gyula ugyanakkor leszögezte: minden külső katonai beavatkozás csak további, veszélyes konfrontációt idézhetne elő; a magyar kormányban nincs ilyen szándéka. Ez összhangban

van elvi álláspontjával, amely szerint sem itt, sem másutt a világon, így Panamában sem oldhatók meg a problémák külső katonai beavatkozással, ezért az ilyen lépéseket Magyarország határozottan ellenzi. Megerősítette viszont az Országgyűlés külügyi bizottságának szerdai ülésén felvetődött elképzelést, amely az 1948-ban kötött magyar-román barátsági és együttműködési szerződés felmondására vonatkozik.

Olyan viszony alakult ki a két ország között, hogy erkölcsileg sem igazolható tovább e szerződés léte, ezért a magyar kormány készül ennek egyoldalú felmondására.

Nem áll szándékunkban viszont a diplomáciai kapcsolatok megszakítása – hangsúlyozta a tudósítók érdeklődésére –, mert ez csak ártana az így is rendkívül súlyos konfliktusokkal terhelt kétoldalú viszonyoknak.

A sajtótájékoztatón szóba kerültek a magyar politikát ért súlyos román vádak is. Ezzel összefüggésben a külügyminiszter leszögezte: a magyar területi követelésekkel kapcsolatos állításokat kormányunk a leghatározottabban elutasítja, ezek olyan vádak, amelyekkel „egy roskadozó hatalom próbálja ijesztgetni a román hazafiakat”.

(folytatás a 3. oldalon)

Veszélyben Pécs ivóvize

(Súlyos dunai vízszennyezésről szóló riport a 4. oldalon)

Egyházi ruhák készítői

(Cikk a karmelitákról a 7. oldalon)

K
A
R
Á
C
S
O
N
Y
I

Ü
D
V
Ö
Z
L
E
T

Különleges képeslapgyűjteményről szóló írásunk a 8. oldalon

Van költségvetés

Az előzetesen elfogadott napirendtől eltérően Románia Nagy Nemzetgyűléséhez, a román kormányhoz és a világ valamennyi parlamentjéhez intézett felhívás ismertetésével kezdődött a parlament decemberi ülészakánák utolsó munkanapja.

Ezután az Országgyűlés visszatért az ország jövő évi költségvetési tervezetének tárgyalására. A vitában elhangzottakra a kormány nevében Békesi László pénzügyminiszter válaszolt.

Az 1990. évi költségvetésről szóló törvényt 252 igen, 23 nem szavazattal, 52 tartózkodás mellett elfogadta a Tisztelt Ház. Ugyancsak elfogadták a képviselők a társadalmi szervezetek jövő évi költségvetési támogatásáról szóló határozatot.

Ezután a fogyasztási adókról és a fogyasztói árkiegészítésekről szóló törvényjavaslat tárgyalásával folytatta munkáját az Országgyűlés. Békesi László pénzügyminiszter fűzött szóbeli kiegészítést a törvényjavaslatához.

A kormány a jövő esztendőre a fogyasztási adó 13,7 milliárd forintos növelését, az árkiegészítések 4,6 milliárd forintos csökkentését tervezi. Az adóemelés az élvezeti cikkekre, valamint a motorizáció köréhez tartozó termékekre, a fogyasztóiár-támogatás csökkentése pedig a víz- és csatornaszolgáltatás, valamint a sajt és túró támogatásának csökkentésére terjed ki. A fogyasztásiadó-emelés 2, az árkiegészítés-csökkentés 0,5 százalékkal emeli a fogyasztói árszínvonalat.

Az elnök Fodor István indítványozta, hogy – a tárgysorozat némi módosításával – térjenek rá az ülészak egyik legfontosabb témája, az Országgyűlés megbízási idejének lerövidítéséről szóló javaslat megvitatására.

Javasolta, hogy az Országgyűlés az alkotmány 28. szakaszának (2) bekezdése alapján 1990. március 16-i hatállyal mondja ki feloszlását.

(folytatás az 5. oldalon)

Terjed Romániában a szabadságmozgalom

Csütörtök délután a román hadsereg automata fegyverekkel tüzet nyitott a bukaresti utcákon tüntetőkre. A TASZSZ. szovjet hírgyőrség helyszíni beszámolója szerint a katonák harcokcsik támogatásával igyekeznek szétszórni a tömeget.

A román fővárosban előzőleg balul sikerült hivatalos tömeggyűlést szerveztek, amelyen Nicolae Ceausescu beszédet mondott. Szavait azonban az elégedetlen tömeg morajlása többször megszakította. A nagygyűlés után az emberek nem oszlottak szét, hanem rendszerellenes jelszavakat kiáltottak. Nyugati diplomaták több robbanást hallottak, majd mentőautókat láttak.

A szovjet hírgyőrség jelentése arról számolt be, hogy a hadsereg tüzet nyitott a tömegre. Az emberek pánikszzerűen keresnek menedéket a kapualjakban.

A Tanjug jugoszláv hírgyőrség jelentése szerint a rendőrség harcokcsik támogatásával több ezer embert, többségében diákokat és tanulókat bekerített. A rendőrség a bekerített emberek tömegére tüzelni kezdett. Szemtanúk szerint sokakat megsebesítettek, és valószínűleg megölték.

Csehszlovákia

Az állam nem szól az egyházak életébe

Merőben új, kedvezőbb légkörben folytatódtak a Vatikán és Csehszlovákia között a tárgyalások a katolikus egyházzal kapcsolatos kérdések rendezéséről. Francesco Colasuonno érsek, különleges meghatalmazású nuncius tárgyalópartnere a szerdán kezdődött tárgyalási fordulón az új csehszlovák kormány egyháziügyi felelőse, Josef Hromádka, kulturális kérdésekben illetékes miniszterelnök-helyettes, aki a vatikáni rádióknak adott hosszú nyilatkozatban vázolta kormánya egyháziügyi elképzeléseit.

Navarro-Valls vatikáni szóvivő kijelentette: „új elvek és irányok érvényesülnek az állam és egyház kapcsolataiban Csehszlovákiában”. Az új légkörben megfigyelők valószínűnek látják, hogy hamarosan megoldás születik a függőben levő problémákra, elsősorban az üres egyházmegyéek püspöki kinevezéseit illetően.

A 14 csehszlovákiai egyházmegye közül jelenleg csak 7 élén áll kinevezett püspök. A papi szemináriumok számát és hallgatói létszámát a kormányzat eddig korlá-

tozta. Problémák vannak a vallásoktatással és a rendek működésével, az egyházi sajtóval.

Hromádka maga is egyházi személyiség, a református egyház egyik vezetője Csehszlovákiában. Nyilatkozatában elmondta: az állam nem kíván a jövőben beszélni az egyházak belső életébe és ügyeibe. Már eltörölték azt a jogszabályt, amely ezt lehetővé tette. A jövőben törvényben biztosítják a vallás- és lelkiismereti szabadságot, az egyházi sajtót sem vetik alá cenzúráknak, és engedélyezni fogják újabb papneveldek létesítését. „A kormányzat törekvése, hogy a Vatikánnal évtizedek óta függőben levő problémákat mihamarabb megoldjuk”.

Hromádka kilátásba helyezte tovább, hogy az egyházi rendek ismét működhetnek (annál is inkább, mivel eddig sem törvény tiltotta ezt, csupán a kormányzati gyakorlat), s hogy az egyházak műsoridőt kapnak a rádióban és televízióban. Idén a karácsonyi éjféli misét már közvetíteni fogják, mint ahogy a protestáns egyházak liturgiáit is.

Majd sajnálkoznak

Nem volt hajlandó kommentárt fűzni a román eseményekhez, sem pedig a Szovjetunió nevében állást foglalni csütörtöki moszkvai sajtóértekezletén Vagyim Perfiljev. A szovjet külügyi szóvivő ezt a hiteles információk hiányával magyarázta. Azt ismételte meg, hogy amennyiben a halálos áldozatokról érkező hírek igaznak bizonyulnak, a Szovjetunió mélyeséges sajnálkozásának ad hangot. Megjegyezte azonban, hogy Moszkva számára nem közömbös, miként alakul a romániai helyzet.

Moszkvában csütörtök délután csaknem félszáz ott tanuló, szocialista országokból – köztük Magyarországról – érkezett diák tarott tiltakozó megmozdulást a román nagykövetség épülete előtt. Egy petíciót is át akartak adni a képviselőnek, sikertelenül. A rendőrség az engedély nélkül szer-

vezett megmozdulás résztvevőit távozásra szólította fel: a diákok eleget is tettek a felkérésnek.

Moszkvai sajtóforrások szerint péntek délután sokkal jelentősebb megmozdulás várható a román nagykövetség előtt, hiszen a hírek szerint népi küldöttek is részt vesznek a tiltakozó akcióban.

Megkövetés

A CSKP rendkívüli kongresszusa az ország állampolgáraihoz intézett nyilatkozatában azt hangoztatta: mivel a volt pártvezetésben nem volt annyi tisztesség és bátorság, hogy nyilvánosan bocsánatot kérjen a múlt hibáiért, ezért a rendkívüli kongresszus küldöttei kérnek bocsánatot az ifjúságtól és minden állampolgártól, akiket jogtalan repressziók sújtottak. A kongresszus bocsánatot kért mindazoktól is, akiket 1968 után azért zártak ki a pártból és hurcoltak meg, mert reformkommunisták voltak és nem értettek egyet az öt VSZ-tagállam törvénytelen csehszlovákiai katonai beavatkozásával. Sajnálkozásuknak adtak hangot amiatt, hogy a volt pártvezetés durván és törvénytelenül nem tartotta tiszteletben a független kezdeményezések, beleértve a Charta'77 véleménynyilvánítási jogát.

A VILÁG HÍREI

– Helmut Kohl kancellár a legélesebben elítélte, hogy Temesvárott és Románia más városaiban tömegesen fegyvert vetettek be fegyvertelen polgárok ellen. Hasonlóképpen elítélte a román vezetésnek az emögött meghúzó kárhuzatos kísérletet arra, hogy elnyomja a román nép szabadságra és demokráciára irányuló vágyát.

– Nyers Rezső, a Magyar Szocialista Párt elnöke táviratban üdvözölte Ladislav Adamec Csehszlovákia Kommunista pártja elnökévé történt megválasztása alkalmából.

– A Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke Egon Padovannak, a Magyar-Jugoszláv Gazdasági Együttműködési Bizottság volt társelnökének az országaink közötti kapcsolatok fejlesztése érdekében kifejtett munkássága elismeréseként a Magyar Köztársaság Csillagrendje kitüntetését adományozta.

– Bush amerikai elnöknek a panamai katonai beavatkozást magyarázó nyilatkozatát továbbította a szovjet vezetésnek Jack Matlock moszkvai amerikai nagykövete. A két diplomata találkozásán szovjet részről határozottan követelték azt, hogy az Egyesült Államok azonnal szüntesse be az ENSZ Alapokmányát, a nemzetközi jog normáit sértő intervenciót, s az amerikai csapatokat halogatás nélkül vonják ki a szuverén panamai állam területéről.

– Románia tel-avivi nagykövetségének kertjébe szerda éjjel egy gyújtópalackot dobtak, de sem sérültek, sem károk nem voltak. A román külképviselet környékén az utóbbi napokban számos fal felirat jelent meg, azzal vádolva Nicolau Ceausescu, hogy személyesen adott utasítást a temesvári tüntetőkkel szembeni megszállásra. Szerdán késő este az izraeli külügyminisztérium mély sajnálkozását fejezte ki az emberéletet követelő romániai események miatt.

NDK-NSZK

Eufória után józan együttműködés

Túlradó érzelmek csaptak össze Drezda utcáin a nyugatnémet kancellár e heti látogatása alkalmával. A kultúrpalota bejáratánál, mielőtt Helmut Kohl sajtóértekezlete megkezdődött, több ezres tömeg gyűlt össze. Nagybik része a két német állam mielőbbi egyesítését sürgette, a kisebbség pedig elsősorban védelmezte az NDK önállóságát. A már-már tettelegességbe átszálló szembenállás a két kormányfőre nem tett hatást. A tárgyalásokon a józanság diadalmaskodott a vérmes remények, illetve a merev elzárkózás fölött.

Modrow miniszterelnök – aki ma vitathatatlanul az NDK legnépszerűbb politikusa – nagy teherrel a nyakában ült le a tárgyalóasztalhoz: a nyitott határokon át napi 800–1000 ember hagyja el végleg az NDK-t, az üzemekben és a szolgáltatásokban egyre súlyosabbak a létszámhiány következményei, s az ipari termelés novemberben alacsonyabb volt, mint 1988 hasonló időszakában...

Modrow-val ellentétben Helmut Kohl magabiztos vendégként érkezett az Elba partjára. Úgy érezhette, hogy történelmi esély kínálkozik a német egység helyreállítására. Nem véletlenül nevezi hetek óta „NDK-beli honfitársaink”-nak a másik német állam polgárait. Egy karikatúra találatlan ábrázolta a behemót kancellárt fűjtató, toporzékoló völegényként, akit a négy szövetséges hatalom, katonai erejét megfeszítve, igyekszik visszatartani

attól, hogy átrohanjon a leomlott berlini fal túloldalán szemlesütve várakozó – fehér ruháján NDK betűjelzést viselő – menyasszonyhoz...

A „vérmes völegény” mindenestre lehűtötte a drezdai tárgyalások előtt elhangzott amerikai, francia és szovjet állásfoglalás. Kohl belátta, hogy bármennyire is nyerő adu volna a jövő decemberi választások szempontjából az egyesítés, azt jelenleg egyetlen nagyhatalom sem nézne jó szemmel. Ezért fogalmazott úgy a sajtóértekezleten majd a Miasszonyunk templom romjánál mondott beszédében, hogy a német nemzetnek vissza kell nyernie egységét, ám ez csak hosszabb folyamat eredményeként, az európai fejlemények (értsd: az egységes Európa) keretében ágyazva történhet csak meg.

Modrow és Kohl tárgyalásai jól tükrözték az új NDK-beli realitásokat is. Az eddigi német-német csúcstalálkozók hagyományos résztvevője, az NSZEP főtitkára helyett immár a végrehajtó hatalom megtestesítője, azaz a kormányfő tárgyalta a bonni kancellárral. Utoljára hasonló felállásban 1970 júniusában találkoztak a két német állam vezető politikusai Kasselben: Willy Brandt nyugatnémet kancellár és Willi Stoph, az NDK akkori miniszterelnöke. Amíg a csaknem húsz évvel ezelőtti találkozó inkább csak jelképes jelentőséggel bírt, az újszülött bonni koalíció (SPD-FDP) keleti politikáját demonstrálta, addig Drezdában nagy volt a tét. Ezt bizonyítják a különböző miniszterek által aláírt egyezmények és megállapodások, munka-tervek, az NDK részére kilátásba helyezett több milliárd márkás hitelkeret és az első német-német vegyes vállalat létrejötte.

Az NDK több gesztusértékű lépéssel honorálta az NSZK „szolidáris segítségkészségét”, amelyre Berlinnek égetően szüksége van a gazdaság szinte valamennyi területén. Ilyen emberies gesztus volt az a bejelentés, hogy január elseje helyett már december 24-ikén megszűnik a vízumkényszer és a kötelező valutabeváltás az NSZK-ból s Nyugat-Berlinből érkező látogatók részére. A Brandenburgi kapu közelében december 22-ikén délután megnyitják a várva-várt határátkelőt – Hans Modrow és Helmut Kohl jelenlétében –, és karácsony előtt szabadon engedik az összes politikai foglyot az NDK börtöneiből.

Talán még nagyobb horderejű az az engedmény, amellyel Berlin lényegében elismerte az NSZK és Nyugat-Berlin közötti „különleges kapcsolatot”. A Drezdában aláírt gazdasági és kulturális egyezmény hatálya ugyanis egyenrangú félként kiterjed az eddig minden megállapodásból kirekesztett Nyugat-Berlinre is.

Igaz, erre a lépésre „mértékadó helyről” bátorították Berlint. Néhány héttel korábban ugyanis az NSZK kulturális megállapodást írt alá a Szovjetunióval, és Moszkva nagyvonalúan belement abba, hogy az egyezmény Nyugat-Berlinre is vonatkozzék.

Dorogman László (Berlin)

Temesváron kevesebb a katona

Nyilvános kivégzések

Az AFP francia hírügynökség egy olasz szemtanúra hivatkozva azt jelentette, hogy Temesvárott általános sztrájkot hirdettek, s csütörtök reggel több ezren vonultak a külvárosokból a centrum felé Ceausescu-ellenes jelszavakat kiabálva. A jugoszláv sajtó emellett szemtanúk alapján úgy tudja, hogy csütörtökre virradóra újabb kormányellenes tüntetések voltak a városban, a hatóságok pedig nyilvánosan kivégeztették mindazokat a katonákat és rendőröket, akik nem voltak hajlandók a tüntetők közé lépni.

Bár a Romániából érkező hírek ellenőrzésére továbbra sincs lehetőség, több – Temesvárról a verseci jugoszláv határállomásra érkező – nyugati állampolgár egybehangzóan azt nyilatkozta a francia hírügynökségnek, hogy szerda déli óta a rendfenntartó erők immár nem avatkoznak be a tüntetők ellen. Egy szíriai diák szerint Ceausescu szerda esti beszéde után a fegyveresek és a tüntetők sok esetben barátkozni kezdtek egymással, s az előbbieket fegyvereikkel átállták a nép oldalára. Egy másik szemtanú szerint

egyébként szerda déli óta Temesvárott jelentősen csökkentették a katonai jelenlétet, s a fegyvereseket jobbra csak a hivatalos épületek előtt látni.

Időközben egyébként hivatalos belgrádi források cáfolták azokat a korábbi jelentéseket, hogy a román rendőrség a megtorló akciók során Temesvárott megsértette volna az ottani jugoszláv konzulátus diplomáciai sértetlenségét.

Prágában viszont bejelentették, hogy a temesvári tüntetések brutális elfojtása miatt konzultációra hazahívták Csehszlovákia bukaresti nagykövétét.

Georghe Oprea román miniszterelnök-helyettes – aki szerda éjjel érkezett négy napos hivatalos látogatásra Törökországba – csütörtökön megpróbálta csökkenteni a temesvári események súlyát. „Még tízen sem haltak meg, nemhogy ezrek” – hangoztatta újságírók előtt, hozzátéve: a hadsereg egységeinek az alkotmány értelmében be kellett avatkozniuk, „mivel ők a felelősek az emberek életének és vagyoni biztonságáért.”

Szűrös Mátyás, a köztársaság ideiglenes elnöke, a fegyveres erők főparancsnoka csütörtökön hivatalában fogadta Lőrincz Kálmán altábornagyot, a Magyar Néphadsereg parancsnokát és Borsits László altábornagyot, a Magyar Néphadsereg vezérkari főnökét, akiket – az ideiglenes köztársasági elnök egyfőtérítésével – a közelmúltban neveztek ki.

A szívélyes légkörű megbeszélésen a résztvevők áttekintették hazánk honvédelmének időszerű kérdéseit, a magyar haderőreformmal összefüggő szervezeti, védelmi és katonapolitikai feladatokat.

Felmondjuk a barátsági szerződést?

Bukarest vádaskodik

folytatás az 1. oldalról

A további magyar válaszleépéseket, így a magyar hadsereg készenlétét firtató kérdésekre reagálva hangoztatta: tények egyelőre nem támasztják alá a Magyarország biztonsága miatt a közvéleményben, főként a Romániával határos vidékeken érzékelhető aggodalmat, nincsenek birtokunkban új, esetleges román katonai fenyegetésre utaló adatok, nem tudunk ilyen fejleményekről. Természetesen a magyar fegyveres erők, – ha szükséges lesz – felkészülnek majd a fenyegetések elhárítására. Az ezzel kapcsolatban ismételt kérdésekre egyértelműen megfogalmazta: jelenleg nincs a mozgósítás állapotában a magyar hadsereg, erre nincs ok.

A jelenlegi romániai helyzetről érdeklődő újságíróknak a külügyminiszter elmondta: a tömegmegmozdulások folytatódhatnak, s nem korlátozódnak Temesvárra. Több más városra is kiterjedtek a tüntetések, amelyek mindinkább a román politikai, a jelenlegi zsarnoki rendszer ellen irányulnak.

Hiteles információk szerint kisebb összecsapásokra került sor a biztonsági erők és a hadsereg egyes egységeinek állománya között. Az új fejleményekhez tartozik az is, hogy immár átfogó jellegű politikai mozgalom létezik Romániában, amely a Ceausescu-rendszer ellen lép fel, ám e mozgalom erejéről, kiterjedtségéről pontos információk még nincsenek. Horn Gyula elmondta azt is, hogy megbízhatónak tekinthető adatok szerint az összecsapások halálos áldozatainak száma eddig ezer és kétezer között van. A bukaresti magyar kolóniát, a nagykövetség diplomatáit eddig közvetlen atrocitások, incidensek nem érték, de román részről igyekeznek elszigetelni a Bukarestben élő magyar állampolgárokat környezetüktől. Ami Tőkés Lászlót illeti: a legutóbbi hírek szerint életben van, egy, a szovjet határhoz közeli román faluban tartják fogva feleségével együtt. Egy kérdésre válaszolva Horn Gyula optimista véleményt fejtett ki a Ceausescu-rendszer esetleges közeli összeomlásának lehetőségéről.

A romániai helyzet Európa békéjét is fenyegeti

A Magyar Köztársaság állandó ENSZ-képviselője, Esztergályos Ferenc nagykövet szerdán levelet intézett a Biztonsági Tanács elnökéhez, amelyet megküldött az ENSZ főtitkárához és a világszervezet közgyűlése 44. ülészakánának elnökéhez is. Ebben felhívta a figyelmet a román hatóságok elmúlt napokban foganatosított erőszakos intézkedéseire, amelyeket a magyar közvélemény megdöbbenéssel és felháborodással fogadott.

Az emberi jogok romániai megsértésének súlyos esetei, így Tőkés László temesvári református lelkész sorsának alakulása, szemléletesen rávilágít a Romániában uralkodó állapotokra, és arról tanúskodik, hogy a román kormány nem hajlandó tiszteletben tartani az ENSZ Alapokmányában és más nemzetközi politikai és jogi dokumentumokban vállalt kötelezettségeit.

A nagykövet a magyar kormány utasítására hivatkozva felkérte a BT elnökét, hívja fel a román hatóságokat az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartására és arra, hogy teljes mértékben hajtsák végre erre vonatkozó nemzetközi kötelezettségeiket. Továbbá kérte, hogy e kérdés megvitatása céljából vizsgálják meg a BT összehívásának lehetőségét.

Alois Mock osztrák külügyminiszter a BT elnökéhez küldött levelében

ugyancsak kifejezésre juttatta a katasztrofális romániai emberi jogi helyzet miatti aggodalmát.

Mock rámutatott: a Ceausescu-kormányzat által alkalmazott véres erőszak veszélyei nem korlátozódnak Romániára. Hangsúlyozta, hogy az ott kialakult helyzet „a békét fenyegeti, mivel a rezsim kiszámíthatatlansága, párosulva a nemzetiségi feszültségekkel, veszedelmes következményekkel járhat Románia szomszédaira is”. „Nem szabad alábecsülnünk, hogy mi mindenre lehet képes az a rezsim, amely megszeg minden alapvető emberi jogot”. Ausztria a bécsi utóértekezlet januári ülésén elfogadott új eljárás módján kívánja kezdeményezni az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet rendkívüli tanácskozásának összehívását az emberi jogok romániai eltiprása nyomán keletkezett helyzet megvitatására. Az új eljárás módjában a bécsi zárónyilatkozat 35 aláírójának bármelyike panaszt tehet és magyarázatot követelhet bármely más aláíró féltől az emberi jogok tiszteletben tartására vonatkozólag.

Mock elmondta, hogy Románia bécsi nagykövétét már berendelték a külügyminisztériumba, de Bukarest képviselője nem volt hajlandó átvenni az osztrák jegyzéket.

A sztálinizmus zsákutcája

Elítélte a romániai hatóságok brutális beavatkozását a CSKP rendkívüli kongresszusán résztvevő Kommunista Demokratikus Fóruma elnevezésű platform, azt hangoztatva, jelenleg Románia megmutatja, hogy milyen formát ölt a sztálinizmus zsákutcája.

A csehszlovák Vörös kereszt szerdán felajánlotta segítségét a romániai brutális hatósági fellépés áldozatainak. Tiltakozott a romániai események miatt sok csehszlovák társadalmi szervezet is.

Szerdán este Prágában közel ezren tüntettek a román nagykövetség előtt, tiltakozva a brutális hatósági fellépés, Ceausescu rendszere ellen. Csütörtökre a sztrájkoló diákok országos koordinációs bizottsága hirdetett meg újabb tüntetést Prágában a romániai események miatt. Pozsonyban szerdán a Duna utcai magyar tanítási nyelvű gimnázium diákjai tüntettek a Ceausescu-rezsim ellen. A demonstráción részt vettek a Független Magyar Kezdeményezés tagjai. A Független Magyar Kezdeményezés nyilatkozatban követelte a csehszlovák kormánytól, hogy azonnal szakítsa meg a gazdasági kapcsolatokat Romániával és szólítsa fel erre a többi KGST-országot is.

Ceausescu közönséges bűnöző

Ceausescu tovább fog kapaszkodni a hatalomba, de nem tudni, meddig lesz még képes ez a sztálinista maradvány fennmaradni a forradalmak korszakában – írta csütörtöki kommentárjában a The Washington Post.

A lap utalt arra, hogy „többről van szó, mint egy gyűlöletes diktátor sorsáról”: a magyar kisebbség Románia lakosságának csaknem 10 százalékát teszi ki. „Erdélyt elvették Magyarországtól és Romániának adták, mert támogatta a szövetségeseket az első világháborúban, majd másodszor, miután Románia hamarabb hagyta ott a tengelyhatalmakat, mint Magyarország... A nacionalista forrongások nem korlátozódnak Romániára, azok Kelet-Európa-szerte tapasztalhatók. Maga a tény, hogy kelet és nyugat egyszerre közös fenyegetésnek érzi a román rendszert, páratlan módon jelzi a hidegháború eltűnését. A The Wall Street Journal „A temesvári hóhér” címmel kommentálta a romániai fejleményeket, „közönséges bűnözőnek” minősítve Ceausescut.

Vaklárma, vagy súlyos környezetszennyezés?

Rákkeltő anyagok a Dunában

A NIKE fenyegetőzik, de a tanúk nem hallgatnak...

Az elmúlt hét végén Boros László, balatonalmádi lakos arról értesített bennünket, hogy december 8-án, 9-én és 10-én mintegy tízezer köbméternyi erősen szennyezett víz került a Sió-Nádor csatornába (az élővízbe), Balatonfűzfő mellett. A tetteseket a Fűzfői Nitrokémia (NIKE) munkatársai között kell keresni, mivel hogy szándékosan szennyezték a Duna felé robogó folyócska vizét!

Eme nem kis súlyú állítást Boros úr azzal tudta alátámasztani, hogy fényképfelvételeket is készített a helyszínen, s a Veszprémi Vegyipari Egyetem munkatársai mintát is vettek az elfolyó vízből. Természetesen azonnal hozzáláttam, hogy utánajárjak a dolognak, mert ha a fele igaz, akkor is veszélyben egy csomó ember egészsége, s a szennyvíz lassan, de biztosan halad a mohácsi vízmű felé, ahonnan többek között Pécs is kapja az ivóvizét, de adig is több tucat település!

Véletlenek márpedig vannak

Kaleta Jánosné keresem Székesfehérváron, az illetékes Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság munkatársát. Gyorsan tisztázzuk, hogy nem „tájékoztatót”, hanem hivatalos nyilatkozatot kérek arra nézvést, mi is történt valójában?

– Nem ott készültek a felvételek, ahol a Sédbe való bevezetés van – jelenti ki határozottan Kaletáné.

– Borosék azt állítják, hogy a víz egy olyan csatornába ömlött bele, aminek a vize veszélytelennek nevezhető és azon keresztül jutott a Sédbe...

– Kérem szépen, a Nitrokémiánál nincsenek veszélytelen vizek. A Nitrokémiánál vannak szennyezett és nagyon szennyezett szennyvizek.

– Ez tehát azt jelenti, hogy eltérő hígításban kerülhetnek az élővízbe?

– Nem, ez azt jelenti, hogy más-más tisztítási fokozat után engedhetők ki ezek a szennyvizek.

– Tehát ön szerint az nem fordulhat elő, hogy egy erősen szennyezett szennyvíz összekeveredjen a kevésbé szennyezettel?

– Most előfordult. A Nitrokémia kérdésünkre adott is egy jelentést erről.

(Meglépdöm, de csak úgy magamban, hogy miért kellett kérni azt a jelentést? Hát nem kutya kötelessége a gyárnak azonnal és önmagától jelezni a haváriát? Talán később választ kapunk ezekre a kérdésekre.)

– Ha jól tudom, akkor ezt az esetet véletlennek tulajdonítják.

– Igen, egyértelműen. A Nitrokémia is így veszi.

A továbbiakban kiderül, hogy a NIKE környezetellenőrző szolgálatának ügyeleti naplója szerint december 8-án az üzemi kerítésen kívül összefolyás alakult ki a kétféle szennyvíz között.

– Az összefolyás minek következtében alakult ki? – firtatom.

– Kiszedték a parafadugót. Az elzárást valaki megszüntette – így a magyarázat.

– Ez kinek az utasítására történt?

– Nem volt utasítás! – csattan fel Kaletáné.

Nem tehetek róla, de nem tudok szabadulni attól a gondolattól, hogy a környezetvédelem felkent öre, amott, a telefonvonal túlsó végén, már-már elvtelenül védelmébe veszi a fűzfőket. Vajon honnan tudhatja ilyen határozottan, hogy nem volt utasítás?

– Most, 1989. december 13-án délután lehet azt állítani, hogy nincs veszélyben a Séd, illetve a Duna vize?

– Határozottan állítom, hogy nincs veszélyben, és Pécs ivóvízellátása sincs...

Információs monopólium?

Szatmári Magdolna, a Pécsi Kövi- zigi illetékes:

– Ebben a pillanatban semmilyen információm nincs, semmilyen értesítést nem kaptunk arról, hogy jelentős mennyiségű szennyvíz került volna a Sédbe. Egyébként, ha erről tudomást szereznek a kollégáink, azonnal értesíteniük kell bennünket, különösen most, hogy alacsony a Duna vízállása. Megdöbbenne mindenestre, ha úgy történt volna, ahogy ön állítja...

– Tegyük fel – erősen valószínű –, hogy megtörtént a dolog. Ebben az esetben önök – kollégáikkal konzultálva...

– Azonnal kimegyünk vizsgálni, természetesen – vág a szavamba Szatmári Magdolna. – Felveszem a kapcsolatot fehérvári kollégáimmal és kimegyünk a helyszínre egy vizsgálócsival, hogy szükség esetén a mohácsi vízkivételi műnél tudjunk intézkedni...

(Magánszámításaim és szakemberek véleménye szerint ebben a pillanatban a szennyezés már egészen közel lehet Mohácshoz...)

Főlhívom dr. Papp Sándort, a Veszprémi Vegyipari Egyetem Általános és Szervetlen Kémiai Intézetének vezetőjét, aki mintát vett a helyszínen.

– A kifolyó víznek jelentős a szerves tartalma és erősen savasnak mutatkozik – mondja ő. – Most van folyamatban az analízis, de hát el kell ismerni, hogy Magyarországon nincs még a megfelelő műszerezettség arra, hogy pontosan meg lehessen mondani, milyen vegyületek is találhatóak a szennyvízben. Így csak azt tudjuk mondani, hogy „szerves anyagok” vannak benne, pedig némelyiknek nem kizárt a primer toxikus hatása. Egyébként a szakembereknek talán mond valamit, hogy főleg peszticid maradványokról lehet szó és a kifolyó víz pH-ja 2 körül van! (Mint az étkezési ecet!...)

Dr. Steiner József, a pécsi Kőjál településégszégügyi osztályvezetője elmondja, hogy szombaton (december 9-én, tehát amikor a szennyezés még

javában tartott!) kaptak jelzést egy névtelen telefonálótól. (?) Az ügyelet azonnal érintkezésbe lépett az illetékes vízügyi szervekkel (Székesfehérvár!), amelyek nem tudtak felvilágosítást adni. Ezek után hétfőn (december 11-én) érdeklődtek, újra Fehérváron, ahol – csakúgy mint engem – megnyugtatták a Kőjál szakembereit. Dr. Steiner becsületére legyen mondván, még a gyár vezetőit is felhívta, hogy érdeklődjön a szennyezés mértékéről! Több évtizedes gyakorlata sajnálatos módon nem „súgta” azt neki, hogy a gyár vezetői semmiképpen, még talán a kivégzőosztag előtt sem mondanák, hogy súlyos környezetszennyezést követtek el és viselik is ennek következményeit! Hiszen mi érdekük fűződne ehhez?

– Úgy érzem, ez egy vaklárma, amiben a Székesfehérvári Kövizig is megerősített bennünket – mondja Steiner úr.

Már megint Székesfehérvár. Eltöprengök azon, minek is ennyi óra környezetvédelem körül, ha mindenki ugyanonnan szerzi az információit...

Nem malőr, hanem manőver

Lássuk akkor a „forrást!” Dominek Bélát keresem, a NIKE környezetvédelmi főosztályvezetőjét.

– Valaki azt állítja, hogy a NIKE három napon keresztül erősen szennyezett vizet engedett az élővízbe!

– Hogy valami történt, az tény és való. Az, hogy itt lényegesen magasabb értékkel mentek ki a vizek, már nem tény. Valami kerülhetett a rendszerbe, ami pár száz milligramm/literrel megemelte az elmenő víz kémiai oxigénigényét, de nem egy rendkívüli állapot ez... Többet nem tudok.

– Önök nem vizsgálták az esetet?

(Talán meglepő, a kérdésre a választ nem tudom ide írni, annak bonyolultsága miatt, de a lényege az: a szennyvíztisztító rendszerben semmiféle meghibásodás nem történt – holott egyszer már elismerték! Továbbá; Dominek úr végtelenül kíváncsi azok nevére, akik itt a nyilvánossággal „kevertek”. Végül: a Székesfehérvári Kövizig – ugyan ki más? – semmiféle rendelkezést nem talált...) Ez részben ellentmond eddigi információimnak, de talán a végén kiderül, miért...

– Nézze – üt meg békülékeny hangot Dominek úr. – Nálunk volt két évvel ezelőtt az egyik tározónkban egy iszaplerohadási probléma. Mi azóta termeljük ki onnan az iszapokat. A nagy tározónknak a fele ma víztelepítve van, hogy járművekkel tudjunk ott dolgozni.

– Ennek ellenére rendelkeznek eleendő tárolókapacitással?

– A tározónak a másik fele tele van. Abban a pillanatban, amikor a víz ott olyan szintet ér el, hogy tovább már nem tartható, akkor ezt az iszapkiter-

melési munkát mi abbahagyjuk és rá fogjuk vezetni a vizet a pillanatnyilag üresen álló tárolóinkra. Tározóleeresztés ebben az évben nem volt és az elkövetkezőben sem lesz. Egyébként a manőver egy belső üzemi vízrendszerben történt, nem a Séd-befogadónál.

– Bocsnát: ez szándékos manőver volt?

– Hát ez az, amit nem tudok megmondani! Majd ha az illetőnek a szemébe nézhetek (ti.: azéba, aki a nyilvánosságához fordult), akkor fog ez tisztázódni.

„Parancsra tettem!”

De ki is az, akinek Dominek úr szeretne a szemébe nézni? Ki az akinek – új fejlemény! – már üzent is: jobb lesz, ha vigyáz arra, miket mond!

Nem megy könnyen, de másfél száz kilométer távolságból sikerül érintkezésbe lépnem vele. A neve Kun Bálint és a NIKE környezetellenőrző szolgálatának munkatársa.

– Kérem szépen, régi trükkről van szó – mondja Kun úr, aki valószínűleg egy telefonfülkéből hív, mivel időnként jellegzetes sípoló hang „szól bele” beszélgetésünkbe. – A kevésbé szennyezett víz csatornájának alsó részét eldugaszolják, felül pedig kiveszik a kevésbé és erősebben szennyezett vízfolyás közötti dugót. Így keveredhet a kettő.

– Milyen szennyezettségű víz kerülhetett így az élővízbe?

– Azt nehéz szavakkal leírni. Lényeg az, hogy igen szennyezett, tele növényvédőszer-maradványokkal, közöttük rákkeltő anyagokkal.

– Máskor is előfordult ilyesmi?

– Ó, hogyné. Évente egyszer-kétszer...

– Ön miért csak most teszi ezt szóvá?

– Azt hiszem, most érett meg a helyzet erre. Most már – akárhogy is – de nem vagyok egyedül.

Kun Bálint utóbbi felmondásával arra célzott, hogy „mögötte áll” az MDF környezetvédelmi csoportja, ami előre vetíti annak árnyékát, hogy akár politikai ügy is kreálható az esetből.

– Nem tart attól, hogy önre nézve súlyos következményei lehetnek a nyilvánosság bevonásának?

– De igen, mint ahogy az élettársamon keresztül már üzentek is nekem, hogy jobb lesz, ha befogom a számat!

Kun Bálint és meg nem nevezett munkatársa mátol kezdve fontos személy. Ismerik azok neveit, akik benne vannak a „buliban”.

Akárki is tette, „parancsra tette”. Lehet, hogy a körülmények parancsára. Örökölte a helyzetet. Senki sem kéli, hogy súlyos örökség a Balaton partján egy ilyen, erősen szennyezett szennyező üzem. De a megoldás nem a sumákolás, a gondatlan bizalom a közveilen kár, vagy katasztrófa elmaradásában, hanem a nyílt, őszinte be- széd!

Léko Sándor

A demokrácia iskolája az iskola demokráciája

Felélednek az iskolaszékek is?

„Öngyilkos döntés volt!...”

Régi-új fogalmakat kezdünk megta-
nulni manapság. Régiék, mert léteztek
már, néha évszázadokon át, de újak is,
mert országunk lakosságának nagyobb-
bik hányada – azok, akik már „bele-
születtek a szocializmusba” – legfel-
jebb a lexikonban nézhet utána, hogy
például mi is az az *iskolaszék*. Márpe-
dig az iskolaszék, vagyis az a hatóság,
amely révén az iskolát fenntartó (pol-
gári vagy felekezeti) közösség gyako-
rolja törvényesen biztosított befolyá-
sát az oktatási intézményre, újjáéledni
látszik.

A kezdeményező a Magyar Demok-
rata Fórum és a Pedagógusok Demok-
ratikus Szakszervezete *abonyi szerve-*
zetei voltak. *Konkrét koncepciót dol-*
goztak ki az iskolaszék működtetésére,
s ennek alapján a közelebbi s távolab-
bi környéken is mind többen igyekez-
nek követni a példát. Igen erőteljesen
szorgalmazza például iskolaszékek lé-
tesítését az MDF *veszprémi szervezete*
is.

Az abonyiak koncepciójának alig
vitatható kiindulópontja, hogy *az isko-*
lára ma nemzetmentő feladat vár.
Nemzeti és nemzetközi viselkedésnor-
mákat, nemzetközi szinten konvertál-
ható szakmai tudást, szilárd, tiszta er-
kölcset, magyar identitást, a szolidaritás
eszméjét és ökológikus szemléletet
kell közvetítenie. *Mindezt a feladatot*

csak egy szellemében gyökeresen meg-
változott iskola képes megoldani. A
demokrácia iskolája csak az iskola de-
mokráciája lehet. Demokratikus dön-
tések (az iskolában is) csak demok-
ratikus intézmények hozhatnak. Ilyen
demokratikus intézmény a községi is-
kolaszék, amely a nyugati országok-
ban és a magyar hagyományban is jól
bevált oktatásigazgatási intézmény.
Nem veszélyezteti, hanem támogatja
és segíti az iskola autonómiáját, szak-
mai és gazdasági önállóságát. *A civil*
társadalom napjainkban tapasztalható
új öntudatra ébredése, szerve-
ződései, a helyi önkormányzat megie-
remítésére irányuló központi kezdemé-
nyezések jelzik, hogy a gyakorlatban is
megvalósítható, működőképes intéz-
mény lehet az iskolaszék. További
előnye, hogy feleslegessé teszi – felte-
hetőleg kádermentési célokból – a
községi tanácsoknál is kialakítani
szándékozott művelődési osztályok
szervezését... A pártok jelenléte az is-
kolaszékben viszont egyenesen kíván-
atos, hiszen ezekben a közügyek
iránt elkötelezett emberek vannak,
akik pártjaik oktatási programjainak
képviselőivel objektív követelmé-
nyeket érvényesíthetnek.

Az abonyiak tervezte szerint isko-
laszéküknek tagja lenne a tanács vb-
titkára, a tanács, illetve a fenntartó

szerv egy-egy képviselője, az iskolák
igazgatói, szülői munkaközösségi el-
nökei, egy-egy tanárunk és tanítójuk, a
katolikus plébános, a református lel-
kész, az óvónők képviselője, az óvo-
dai szülői munkaközösségek képvise-
lője, a pártok és a pedagógus-szak-
szervezetek egy-egy képviselője és
esetleg az iskolaorvos. Összesen 21–
25 fős (mindenképpen páratlan létszá-
mú) testületet képzeltek el, amelybe a
tagságra jogosult közösségek demok-
ratikus választás útján delegálják képvise-
előiket. *A testület komoly döntési*
jogosítványokkal is rendelkezik: jog-
körébe tartozna az iskolaigazgatók, in-
tézményvezetők, tanárok és tanítók ki-
nevezése, pályázatokat ír ki helyi tan-
tervek készítésére, beleszólást követel
az oktatási intézmények gazdálkodá-
sába, fegyelmi kérdésekben első fokú
bírósként működne.

Az iskolaszék-tervezetet az abonyi
kezdeményező szervezetek elő-
terjesztik és elfogadásra ajánlják a de-
cemberi tanácsülésen. Megvalósulásá-
hoz azonban szükséges a Művelődési
Minisztérium jóváhagyása is, mivel a
jelenlegi törvényi szabályozásba az is-
kolaszék működése csak kivételes
mentesítésekkel, kísérleti jelleggel il-
leszthető be.

L. Gy. G.

FEKOSZ – ÉRDEKVÉDELEM FELSŐFOKON

A sajtó szinte teljes közönye mel-
lett, mintegy a színpalok mögött, meg-
alakult a Felsőoktatási Kollégiumok
Országos Szövetsége, amely jelenleg a
legnagyobb diákszervezet a felsőokta-
tásban. Elfogadták a FEKOSZ alap-
szabályát, megválasztották az elnök-
séget, és így a bírósági bejegyzés után,
de jure is életre kel a kollégisták ér-
dekvédelmi és érdekérvényesítő szer-
vezete. Napjainkban, amikor az utca
embere szinte telítődött a különböző
politikai pártok és társaságok tanács-
kozásaitól, sokan egy vállrándítással
elintéztnek vehetnék a hírt, mond-
ván ebből tizenketted egy tucat. A kér-
dés azonban ennél lényegesen na-
gyobb jelentőséggel bír. A felsőokta-
tásban jelenleg csupán egymástól el-
szigetelt csoportok, úgynevezett
önkormányzatok tevékenykednek,
amelyeket az oktatási törvény hozott
létre, de mivel helyi ügyekben illeté-
kesek csupán és országos koordináció-
juk nincs, így a KISZ szétesése után
támadt úr betöltésére sem igazán ké-
pesek. Jelenleg tehát nincs olyan diák-
szervezet a felsőoktatásban, amely a
hallgatók érdekeit képviselhetné a fő-
hatóságokkal szemben. Ennek paran-
csoló szükség szerűsége hívta életre a
FEKOSZ-t. További jelentőségét az
adja, hogy a felsőoktatás számos
gonddal, problémával küzd, akár az
ágazatra fordított anyagi eszközök
mennyiségét, az ott dolgozók társadal-
mi elismertségét, vagy a hallgatók
szociális körülményeit tekintjük.
A kollégiumok ennek ugyan csak egy
metszetét képezik, ám az a mintegy 35

ezer hallgató, aki az intézmények la-
kója, már társadalmi méretekben sem
elhanyagolható létszámot jelent.

A kollégiumi szövetség mint ér-
dekvédelmi szervezet szembesülni fog
mindazokkal a kérdésekkel, amelyek a
hallgatói létből fakadnak, legyen az
szociális, tanulmányi, vagy gazdasági
jellegű. A fő hangsúly természetesen a
kollégiumok életére tevődik.

Ha végigtekintünk az elmúlt fél év-
századon, a népi kollégiumoktól a Ká-
dár-korszak felsőoktatási diákmozgal-
main át a mai napig, akkor azt láthat-
juk, hogy a kollégiumi mozgalom
mindig is a progresszió jegyében tevé-
kenykedett, az adott keretek között az
átlagnál mindig magasabbra helyezte
a mércét, és tevőlegesen hozzájárult az
értelmiségi szerepre történő felkészíté-
shez. Ahhoz azonban, hogy ezt foly-
tatni tudja, nem kevés elhivatott szak-
emberre, pénzre és megfelelő infrast-
ruktúrára van szüksége. Sajnálatos
tény azonban, hogy mindezekből egy-
re kevesebb van. Ezek az okok döntő-
en hozzájárultak ahhoz, hogy a moz-
galom új formában keresse a jövő út-
ját. A korunk által feltett kérdés,
ugyanis így hangzott: vagy várnak ar-
ra, hogy az ország felső vezetése ráb-
red arra, hogy a kiművelt emberfők
nélkül nincs fejlődés, és ennek jegy-
ben a kollégiumok részére is többet
juttat, vagy létre kell hozni egy szer-
vezetet, amely hasznos tárgyal, ha
kell demonstrációt szervez, hogy fel-
hívja a figyelmet az ügy fontosságára,
valamint önállóan is megpróbál pénz-
alapokhoz jutni, gazdálkodási te-

vékenység, illetve támogatások
megszerzése által. A 37 alapító kollé-
gium a második választ találta helyes-
nek.

A közeljövő a kapcsolatkeresés és
építés jegyében zajlik. Az ugyanis már
a megalakulás pillanatában is látszik,
hogy egyedül ez a szervezet sem lesz
képes céljainak elérésére, de a felső-
oktatási bázison tevékenykedő,
oktatókat és hallgatókat egyaránt tö-
mörítő szervezetekkel összefogva, és a
társadalom azon erőinek támogatásá-
val, amelyek átérzik az ügy jelentősé-
gét, már komoly esélye nyílik arra,
hogy érdemben hozzájáruljon a maga-
san kvalifikált értelmiség kiművelésé-
hez.

Meixner András
kollégiumi igazgató

Történelemoktatás egy szakközépiskolában

Lányom, aki egyébiránt jó tanuló, elkeseredetten jött haza az iskolából. Történelem-
ből két elégtelent hozott. Miután jól összeszámoltam, megkérdeztem, hogy mi is az az
anyag, amit oly nehéz elsajátítani. (Mert hogy tanult, azt magam is tanúsíthatom.) „A
nagy francia forradalom és a marxizmus” – volt a válasz.

A forradalom még ment, de a marxizmust csak órák alatt tudtuk együtt megtanulni.
Ennek két oka van. Az első az, hogy a szakmunkásképző II. osztályos tankönyve e té-
mában, egy mondatban két-három idegen szót tartalmaz. Olyanokat, melyek nélkül ér-
telmetlen a mondat, de ezek ismerete nélkül szintén az. Tehát először a görög-magyar
szótárt vettük elő, majd a latin-magyar és így tovább. A tanárom nem magyarázta el
a szavak értelmét, s ebből arra következtettek, hogy neki nincs effajta szótára... A má-
sik ok nehezebb mint az első. Hogyan magyarázzam a marxi gondolatokat mai vilá-
gunkban egy most felnövő gyereknek – komolyan, ahogy azt a könyv tartalmazza? A
tanárom szóról szóra követeli az anyagot. Magyarázatot pedig keveset ad. Így adtam én.
Hozzáfűzve persze, hogy eszébe se jusson a magyarázatokat is leírni egy dolgozatban.
Az igazat viszont jó ha tudja. Ismerni kell a marxizmust is, de azt is lehet jól, korszerű-
en tanítani. Az idegen szavakról nem is beszélve. Mert ez esetben, az a fontosabb tud-
nivaló.

(stoffán)

Most sem lehetett szégyen, ha a
megkopott homlokú, ősz hajú koponyák
fiatalos szeméből egy-több
könnycsepp kigördült, amikor a nem is
olyan és annyira „régiszerű”-ről
beszéltek a többiek...

E sorok írója nem tud(hat)ja, hogy az
ország más részén volt-e már ilyen.
Az tény, hogy Békésben ez megtartott
volt az első (Békéscsabán, a Padrah La-
jos Általános Iskolában) az egykori ta-
nyai (tanyasi?) tanítók találkozója.
Vagy harmincan jöttek el a hívó szóra,
akik a híres-hírhedt körzetesítés előtt
(három ilyen „iskolacentrum” volt
1975 előtt Békéscsaba környékén: a
csabasabadi, a fényesi és a kismegye-
ri) igazgatók, igazgató-tanítók, illetve
tanítók-tanárok voltak. Hogy éppen a
város legnagyobb, több mint 17 ezer
ember lakta kerülete „fő” iskolájának
jutott eszébe ezen találkozó megszerve-
zése, az sem véletlen: a volt tanyai tanítók
közül itt folytatta legtöbbjük pályá-
ját.

Ezen a késő esti órákba nyúló baráti
találkozón azért arról is szó esett, hogy
a hazai oktatásügy küszöbön álló
(újabb) átszervezése értelemszerűen
magával hozza (hozzátja?) az ún. kör-
zetesítés előtti, hazánk történetében
sok-sok évtizeden át bevált formációit
is. Hiszen a ma oly nagy üdvrivalgással
köszöntött módszerek (a Zsolnai-, vagy
a Gáspár-féle) végső soron mind a ta-
nyai „speciálisból” erednek; az új mód-
szerek „kitalálói” szintén a tanyai, osz-
tatlan iskolákban kezdték, ott szerették
a mára kiteljesített praxisukat, elméleti
alapjaikat. (A jelenlévők sorában ott ül-
tek a nevezettek volt tanítóképzés évfolyam-
társai is!)

Lehet (sőt: bizonyos körön belül kell
is!) úgymond nosztalgizálni az 1945-
1974/75 közötti „szép időkről”. A bé-
készsabai találkozó résztvevői azonban
kimondva-kimondatlanul mást (is) sze-
retnének: a „rendkívüli állapotok” kö-
zött felgyülemlett ismereteket, tapasztal-
talokat átadni a ma pedagógusainak.
S talán (majd) azoknak is, akik mahol-
nap újra iskolát nyitnak a régi-új tanyai
iskolá(k)ban...

A tanév végén újra találkozunk!

(N. L.)

Azért a víz az úr

Két hónappal ezelőtt egy tudósítás címében még azt kérdeztem, ki osztja a KIOSZ-ban. Mára eldőlt a hosszú küzdelem, a Szekszárdon tartott küldött-értekezleten az iparosok legyőzték a hivatásos érdekvédőket. A leköszönő megyei elnöknek még azt sem engedték meg, hogy az ülés első részét levezesse, kénytelen volt az utolsó előtti sorban helyet foglalni, hogy személyeskedő hozzászólásaival még inkább kizárja magát a tagság jóindulatából. A megbízott titkár még tett egy utolsó próbát magas röptű szóbeli kiegészítőjével idézve például József Attilától, „aki kilépett a kommunista pártból” – az iparosokat az ilyen átértékelések nem hatották meg, csak egy másik idézetet igazoltak vissza – Petőfi Föltámadott a tengerének utolsó sorát –, amikor megszüntették a titkári beosztást, az eddigi titkár munkaviszonyával együtt.

Bizonyára mindenki más szóval minősíti a küldöttgyűlés eseményeit, lesz aki puccsot, lesz aki forradalmat emleget, szerintem egy jól előkészített népfelkelés zajlott szemünk előtt. Hogyan és miért jutottak ide, merre indulnak tovább? A kérdésekre a legilletékesebb válaszol, az új elnök, Módos István negyvenkilenc éves szekszárdi autószerelő.

– Az elmúlt időszakban a „Budapest, Kálmán utca 20.” – az országos központ – utasításai alapján működött ez a szervezet. A megyei titkárok, titkárhelyettesek mindig fenntartották az utasításokat, a tagsággal csak addig foglalkoztak, amíg azok végrehajtottak mindent. A lehető legmagasabb tagdíjat követelték, hogy megvédhessék pénzes zsákjukat, a számukra biztonságot nyújtó anyagi bázist. Ennek a társaságnak köszönhető, hogy a KIOSZ a lehető legmélyebbre jutott.

– Hogyan fogalmazná meg néhány mondattal az alapvető szemléleti változást, ami a régi gyakorlattól az újat megkülönbözteti? Beszéljünk most

csak a megyei szervezetről, hisz Ön ezen a szinten ígérhet felelősen.

– A megyei szervezetnek azt kell képviselni, azt kell elvégezni, amit a tagság igényel. Végre az alapszervezeteket alkotó tagságra kellene építeni a KIOSZ-t, hisz ők tartják fenn hozzájárulásaikkal.

– Nem késtek el a reformokkal? Ha eltörlik a kötelező KIOSZ-tagságot, ha anélkül is lehet iparjogosítványt kapni, valószínűleg nagyon lecsökken a létszámuk.

– A fluktuáció valószínűleg nagy lesz, de ennek van jó oldala is. Végre megtisztulhat a szervezet, hisz az utóbbi időben annyira felhígultunk, annyira sokfélék lettünk – a tollfeszítőktől a Pintér Művekig –, hogy lehetetlenné vált a közös érdekképviselet. Ha pedig egy érdekvédelmi szervezet nem tudja, kit és mit képvisel, akkor elveszti tartását.

– Mit tudnak ígérni a maradéknak?

– Az előttünk álló néhány hónap alatt – amíg a jogszabály itt tartja a tagságot – lehetetlen nagy sikereket elérni. Ezalatt nem tudunk változtatni az adórendszeren vagy a társadalombiztosítási járulékon, nem tudjuk rávenni a lakosságot arra, hogy ne „kapitalistának” nézzenek bennünket, hanem tisztességes dolgozóknak, akik eleget tesznek adófizetési kötelezettségüknek, de megmutatjuk, mit akarunk. A szervezetet politikamentessé kell tenni, véget kell vetni az ügyintézés centrikus munkának, menedzselni, szolgáltatni kell. Ehhez kvalifikált szakembereket kell megnyernünk kívülről és belülről is.

– Mibe kerül ez majd a tagságnak?

– Régebben a tagdíj hatvan százalékat vitte el az országos és a megyei apparátus, legutóbbára már csak negyvenötöt. Mi a küldöttgyűlésen úgy döntöttünk, hogy a megyei feladatokra tíz százalékot kérünk, a központ pedig tizenöt százalékra mérsékelte igényét. Ezek a mértékek márciusig lesznek érvényben, akkor akár csökkenhetnek is. A részesedés csökkentése mellett sze-

retnének, ha rugalmasabbá válna a hozzájárulások befizetése. Ha egy alapszervezet éppen székházat épít, vagy kevés, rosszul kereső tagból áll, akkor inkább tartsa meg ideiglenesen az összes pénzt, különben abból kell támogatni, amit befizetett.

– A megyében több szervezet kapott támogatást a központtól székház építésre, a megyei apparátus ezt a saját érdeméért kezelte, pedig a pénz valamikor a „támogatott” tagok zsebéből indult. Kikétek ezek a székházak, ki kinek tett itt szívfességet?

– Mi úgy gondoljuk, hogy sokkal több pénzt befizettünk a közös kasszába, mint amit „támogatásként” visszakaptunk. A székházak jelenleg az országos szervezet tulajdonában vannak, így a központ dönthet sorsukról. Szeretnénk, ha az alapszervezetek nemcsak használói lehetnének azoknak az épületeknek, amiket sokszor két kezükkel építettek fel, vagy ha nem ők, akkor elődeik. Amíg nem kerülnek az alapszervezetek tulajdonába a székházak, addig nem várhatjuk el, hogy felelősen gondjukat viseljék. Hasonló a probléma azokkal a hajdani ipartestületi székházakkal, amelyek az államosítások során a tanácsokhoz kerültek, és most az iparosok bérleti díjat fizetnek saját székházukért. Már tárgyalunk a földhivattal, szeretnénk, ha ezek is mielőbb visszakerülnének a jogos tulajdonosokhoz.

– Milyen sorsot szánnak a „Kálmán utcaiaknak”, illetve a megyéknél lévő apparátusoknak? Ön a gyűlésen azt mondta, hogy az adminisztráció túlértékeli önmagát.

– Igen, kiszajátították maguknak az információkat, csak azt adták tovább a társadalmi vezetőknek, ami nem zavarta érdekeiket. Amikor egy évvel ezelőtt elkezdtünk mozgolódni a változások érdekében, mindent megtettek ez ellen. Sokáig nem hitték, hogy lesz az iparosok között olyan, aki képes lesz belelátni a szervezet belső ügyeibe.

– Nem próbálkoztak megnyerésükkel?

– De igen, megelégedtünk volna azzal is, ha amellet kiállnak, ami számukra elfogadható. Ok nem kértek az együttműködésből. Szerencsére sikerült megnyerni néhány embert a megyei vezetőségből, így mégis közel kerültünk az információkhoz.

– A viták során többször felmerült, hogy pillanatnyilag nincs szükség megyei szervezetre.

– Arra a megállapításra jutottunk végül is, hogy kell valamilyen szervezeti egység középszinten, amely eljuttatja a véleményeket a központhoz. Ez lehet akár egy rotációs rendszer is, amelyben az alapszervezetek elnökei egymást váltva látják el az ezzel járó feladatokat. A jelenlegi alapszabály ezt nem teszi lehetővé, de éppen készülünk a módosításra.

Ehhez valószínűleg kell valamilyen ügyintézői segítség, de ez nem lehet azonos a régi apparátussal. Nagyon fontos, hogy ennek az ügyintézői csoportnak részben önfenntartóvá kell válnia.

– Ebbe az irányba mutat első döntése, amellyel megszüntették a titkári státuszt?

– A titkár rendelkezett a legtöbb információval, odavihette a szervezetet, ahová akarta. Nem lenne jó, ha ezt még egyszer valaki megcsinálhatná. Ráadásul sok pénzünkbe került.

– Készül a szervezet új alapszabálya, ehhez létrehoztak egy országos munkacsoportot. Önök kicsit másképp szeretnék csinálni.

– Szerintünk minden csoportnak elő kellene venni a régi alapszabályt, és annak alapján kellene csinálni egy újat. Az így kialakult javaslatokat a megyei szinten egyeztetni kellene, majd jogászai segítséggel pontosan formába lehetne önteni. Az így készült javaslat kerülhetne az országos bizottság elé. Nem lehet a régi adminisztrációra rábízni ezt a fontos feladatot.

Györffy Árpád

A NEMZETKÖZI VALUTAALAP DILEMMÁI

Akik rendelkeznek bizonyos ismeretanyaggal a „gazdasági és politikai földrajz” tudományán belül a világhelyzetet értékelő tanulmányokról – azok előtt nem lehet kétséges, hogy a magyar kormány koncepciója a lakáshelyzet megoldására vonatkozólag az elképzelhető legreakciósbabak közé tartozik, és ennél fogva semmiképpen sem képezheti feltételét – netán követelményét – annak, hogy Magyarország további nyugati kölcsönökhöz jusson a világpiacon érdekeket képviselő Nemzetközi Valutaalap közreműködésével.

Az ugyancsak koncepciókban gondolkodó Valutaalap ugyanis nem érdekelt abban, hogy a magyar társadalom piaci mozgásokra talán legérzékenyebb rétegeit – gazdasági kiszolgáltatottságuknál fogva olyan megszorító présbe fogja, aminek következményei kiszámíthatatlannak: milliós nagyságrendű antikapitalista utcai tüntetéseket is beleértve!

Egyrészt az országos elnyomóróadás – másrészt a korai kapitalizmus módszereivel álpiacon tőkéseket teremtő „átmeneti állapotok” nem válnak a kiegyensúlyozott nyugati piacgazdaság előnyére.

Ismeretesek a földrajzi atlasz déli felén elterülő tőkeszegény országok többségének viszaköszönő válságjelenségei – annak ellenére, hogy ezek közül egyesek: hogy csak Dél-Amerikából Braziliát, vagy Afrikából Zairet (volt Belga-Kongó) említsem: hatalmas területtel, kimeríthetetlen, de fel nem tárt kincsekkel és készletekkel rendelkeznek.

Ezek gazdagságával – az adósságállománytól eltekintve – semmiben nem vehetjük fel a versenyt! Am se a világbanknak, se a valutaalpnak esze ágában sincs, hogy ezen országok költségvetési és adósságterheit lakásgazdálkodási „koncepciók” révén tegye már-már elviselhetetlenné... A mi esetünkben sem.

Hargitai István

Nem szűnik meg az építőanyagok ÁFA-visszatérítése

A lakosság körében elterjedt az a hír, hogy a magánéros építkezésekhez vásárolt építőanyagok, eszközök ÁFA-visszatérítésének a rendszere jövő év elejétől megváltozik. Az APEH képviselői arról tájékoztatták az MTI-t, hogy az Országgyűlés által november végén elfogadott törvény értelmében nemhogy megszűnik, hanem még bizonyos könnyítéseket is tartalmaz majd az építőanyagok ÁFA-visszatérítésének eljárása.

A január 1-jétől életbe lépő törvény lehetővé teszi, hogy az ÁFA visszatérítést az állampolgár már akkor is igényelheti, ha annak összege eléri a tízezer forintot. Jelenleg ennek határa 20 ezer forint.

A jelenlegi rendszer mellett január elsejétől a magánéros építkezők általános forgalmi adó megfizetése nélkül szerezhetik be az építkezésekhez szükséges anyagok többségét az arra

hatóságilag felhatalmazott kereskedőtől. A termékek részletes listáját nemrégente tette közzé a közlekedési, Hírközlési és Építésügyi Minisztérium.

A nagyarányú felvásárlás miatt több településen hiánycikké vált az étolaj és a margarin. Kollár Lajos, a Növényolajipari és Mosószergyártó Vállalat kereskedelmi igazgatója az MTI érdeklődésére elmondta, hogy a felvásárlást indokolatlannak tartják, januárban ugyanis nem emelik az étolaj és a margarin termelői árát, s így – legalábbis elvileg – a fogyasztói ár sem emelkedhet. A 30 százalékos termelőiár-emelésre később kerül sor.

Újjáéled a pécsi karmelita apácarend

SARUSOK ÉS SARUTLANOK

A hagyomány szerint már a kezdeti időktől fogva ott találjuk a férfi szerzetesek mellett a női rendeket is. A középkorban a női szerzetesrendek is különös virágzásnak indultak. Tagjai ugyanúgy a szerzetesi eszményeket, az evangéliumi tanácsokat követik, s így igyekeznek elérni a tökéletességet.

Ugyanúgy, mint a férfirendeknél, a nőknél is, két nagy csoportot különböztetünk meg. Az egyik csoportot a „nyitott” rendek képezik. Ők a világban dolgoznak, karitatív és más, társadalmilag hasznos tevékenységgel foglalkoznak (szegények fölkarolása, betegek ápolása, árva gyerekek nevelése, tanítás, stb.). A másik csoportot a hagyományos „szigorú” rendeknek nevezzük. Tagjai teljesen elkülönülnek a világtól, az elmélkedésnek, imának, istentiszteletnek szentelik az életüket. Megélhetésüket kétkézi munkával biztosítják. Az utóbbi rendek közé tartoznak a karmelita nővérek is.

Pécsett a Tettye utcában, az ősi Mindenszentek-temploma mellé épült zárdában kerestem fel azt a négy karmelita nővért, aki 1984-től itt élnek. Dolgozni eddig is itt dolgoztak az egyházmegye javára: ostyát sütöttek, miseruhát varrtak, de nem itt laktak. A történelem során háromszor fizettek azért, hogy újra a kolostor falai közt valószínűsítsék meg a karmelita lelkiséget. Sokáig bolyongok a lerobbant, kacskaringós zárda folyosóján, míg végre egy kereszt utat mutat. Egykor körfolyosó kötötte össze a cellákat a különböző közös helyiségekkel, ám a rend feloszlata után a tanács még a folyosókból is lakásokat alakított ki. Az itt lakók jelentik a legfőbb akadályt a zárdai élet igazi beindulásának.

A tanácstól ígéretet kaptunk arra, hogy két év alatt lépcsőzetesen kiürítik az épületeit, ez 17 lakást jelent – mondja a cellájába invitálva Vág Mária, azaz Teresita nővér, a pécsi zárda házfőnöknője. Úgy tűnik, mintha a tanács megtorpant volna, mert azt mondja: nincs kapacitás, nincs lakás. Mi magunk három üresen álló PIK-lakás címét is megadtuk. Nagyon nagy szükségünk lenne egy teljesen leválasztott folyosóra, a hozzá tartozó lakásokkal együtt. Ez jelenleg hét lakást érintene, van köztük szükséglakás és van olyan is, ahol már 13 éve senki sem lakik. Amíg nincs klauzúránk – a külvilágtól teljesen elzárt terület – addig nem kezdhetjük meg a zárdai életet. Pedig van érdeklődés, a 20–62 éves korig, a legkülönbözőbb foglalkozású hölgy képviselteti magát. Egy karmelita nővér képzési ideje hat év. A régi karmelból és az újabból azonnal meg lehetne tölteni a 21 személyre épült kolostort.

A karmelita rendet 1156-ban Szent Berthold alapította a palesztinai Karmel helyen – innen a nevük –, ahol II.

lész próféta mintájára remeteként éltek. Szent Albert jeruzsálemi pátriárka szabályzatot írt elő számukra. A szaracénok térhódítása lehetetlenné tette a karmeliták ottani életét, szétszóródtak, sokan vértanúk lettek. Egy részük átkerült Európába. Miután a remeteélettel pápai engedély alapján felhagytak, különösen az egyetemi városokban alakult sok kolostoruk. Magyarországon Nagy Lajos idejében az 1300-as években már voltak zárdáik, de a rend virágzó életét itt is a török hódoltság szüntette meg.

Amíg idehaza folyt a török veszedelem, addig Spanyolországban a XVI. század végére a karmelita rend két ágra szakadt: az enyhébb konventuálisokra és a szigorúbb obszervánsokra. Avilai Szent Teréz az eredeti regulának megfelelően megreformálta a szabályokat. A megreformált ág, ún. „sarutlan” (még szigorúbb) elnevezést kapta. A kifejezés onnan ered, hogy Szent Teréz levetette a régi, előkelő „saros” cipőjét, és a szegényeknek a saruját, lábbelijét vette magára. Azok, akik a reformot nem követték, lettek a sarusok. Léteznek ma is sarusok és sarutlanok, de nagyobb számban a sarutlanok vannak. A férfiágot Keresztes Szent János szigorította meg.

Magyarországon gróf Eszterházy Móríc özvegyének javaslatára 1892-ben Sopronbámfalván létesült zárda, majd 1906-ban Szombathelyen, és végül Pécsett 1936-ban.

– *Teresita nővér, mi történt Önökkel 1950-ben, amikor felfüggesztették a rend szabad működését?*

– 1950. június 10-én két nagy ponyvásautóval érkezünk Tiszaújfalura. Ott a bencés oblatoknak a tanyagazda-

ságán lettünk elszállásolva, egy nagy huzatos hodályban. A falusiak hoztak szalmát, azon aludtunk egymás mellett, mint a zsákok. A fejünk fölé ponyvát feszítettünk, amit meg is énekelünk: Takarítunk vasvillával, letakarjuk a ponyvával. Az akkori előjárónónktól minden rendtag „végkielégítésként” kapott száz forintot. Amikor mi beléptünk a rendbe, még pengő volt, amikor elhurcoltak, már forint. Azzal a száz forinttal indultunk az életnek a szélrózsa minden irányba. Általában háztartásokban, egészségügyben, plébánián helyezkedtünk el.

– *Teresita nővér, nem maradt-e Önben keserűség, tüske, hiszen amikor 21 évesen hivatásból a zárdába lépett, lemondott az anyaságról, s később a hivatásáról mondatták le...*

– Olyan fájdalom egyikünkben sem volt, hogy a test szerinti anyaságról lemondunk, de olyan igenis volt, hogy nem lehetünk a helyünkön. Azt hiszem kevesen mondhatják el, hogy abban a hivatásban, ami neki adatott, mindent megtalált és boldog volt. Ha a pécsi karmelból akármelyikünket megkérdezi, ezt mondja.

– *Az elmúlt 40 év alatt Önnek is sok mindent közelről kellett megtapasztalnia. Mi a véleménye, mennyire változtak meg a nők?*

– A nők függetlenebbek lettek, de ugyanakkor nőietlenebbek is. Kényszerhelyzetbe kerültek azért, hogy munkát kellett vállalniuk. Fáradtak, boldogtalanok, se a munkahelyükön nincsenek igazán, sem otthon. Az a csodálatos anyai hivatás, ami régen a nőket jellemezte, az mára teljesen megkopott. Azt hiszem az anyákat

vissza kellene adni a családnak. Az anyai érzés, egyébként még a szerzetesrendben sem múlhat el, mert mi ha más vonatkozásban is, de ugyanúgy csak másokért élünk.

– *Mi jellemzi az igazi, „sarutlan” karmelita lelkiséget?*

– A karmelita hivatás lényege az életima hivatás. Az egész nap az imádságra épül. Napi két óra elmélkedés, a papi zsolozsma közös végzése, az üdülőrán kívül állandó hallgatás képezi a szemlélődő életünket, meg a kétkezi munka: főleg ostyasütés, egyházi ruhák készítése, kerti munkák. Nagyon szeretnénk, ha visszakapnánk a kertünket is, amely jelenleg egy dzsungelre emlékeztet. Mi nem ehetünk húst, ezért a kertben megtermelnénk a megélhetésünkhöz szükséges zöldségeket, talán gyümölcsfánk is lehetnének újra, és rengeteg rózsá. Amerre a szem ellátott, csak rózsá volt. A cserkészek már felajánlották a segítségüket.

– *A II. vatikáni zsinat a szerzetesrendek életében, működésében is hozott változást. Mi az, amire most Önöknek az indulásnál feltétlenül oda kell figyelni?*

– A perjelnököt már nem anyának hívjuk. Tehát nekem sem mondja senki, hogy Teresita anya, hanem Teresita nővér. Külföldön járva azt tapasztaltuk, hogy ugyanazt a szerzetesi ruhát hordják, amit mi közel 40 évvel ezelőtt levetettünk. De most az egészségügyi követelményeknek megfelelően nyárra egy „lengébb” ruhát is kell varrnunk. Nem járhatunk télen-nyáron ugyanabban a zárt, barna darócruhában.

A templomba mi nem járhattunk át imádkozni, mert az a klauzúrán kívül eső területet jelenti. Volt egy imakórusunk, amelynek a fala közös volt a templom falával. A tabernákulum, tehát ahol az oltári szentséget őrizték, az ebben a közös falban volt. Két rácsos ablak nyílt a templom felé. Szent mise alatt az egyik nyitva volt, így hallgattuk a misét. A változás most az, hogy nemesak hallani kell a misét, hanem látni is. Külföldön a közös falat most egy rácsos kovácsoltvas képezi, amit el lehet függönyözni, be lehet spalettázni. Átmenni most sem lehet a templomba, de a misét lehet látni. Ezt majd nekünk is meg kell oldanunk.

– *Most, 1989 végén, mi a véleménye, a pápa 1991-es pécsi látogatásakor láthat-e majd működő karmelita apácarendet?*

– Mi mindannyian szeretnénk, ha büszkén vezethetnénk végig a pápát a zárdában, hiszen a Szentatya különös szeretettel és tisztelettel van a karmel lelkiség iránt. Annak idején szívesen belépett volna a karmelita kolostorba. Doktori disszertációját is a szerzetes Keresztes Szent János életéből írta. Úgy érzem, ha Pécsett lesz karmel, a pápa nem fogja a programjából kihagyni a pécsi karmelt...

K
A
R
C
S
O
N
Y
I

Ü
D
V
Ö
Z
L
E
T

Egy különleges képeslapgyűjtemény

A századforduló óta vált szokássá kellemes és boldog karácsonyi ünnepekét kívánni az akkoriban még újdonságnak számító képes levelezőlapon. Ez a szokás aztán hihetetlen gyorsasággal terjedt el szerte a világon, és napjainkban már a köszöntések százmilliói, mint a szeretet és béke hírnökei szállnak a világ minden tája felé.

A Dátum olvasóinak most egy olyan képes levelezőlap gyűjtőt mutatnánk be, aki már túllépte a bűvös 100 ezres számot, s akinek a neve már ismerős lehet az olvasó előtt, a Pécsset bemutató Honkóstoló sorozatból.

Borsy Károly nyugdíjas pécsi lakos, tizenegy éves kora óta gyűjti a képes levelezőlapoknak mondhatjuk minden fajtáját. Kezdetben csak a szép képet látta benne, ám amint haladt előre a korban, úgy mindig több értelmét látta a gyűjtésnek. Sokirányú érdeklődésnek nagyon megfelelt, hisz gyakran lexikonok, szakkönyvek sorát kellett átöngésznie, hogy megállapíthassa a képeslapon levő helységet, építményt vagy tárgyat.

– *Karcsi bácsi, Ön nemcsak gyűjti a lapokat, de behatóan foglalkozik a képeslapgyűjtés elméletével is.*

– Az emberiség fejlődésének a történetét két tényező motiválja: a kíváncsiság és az alkotóvágy. A képeslapgyűjtés olyan hobbi, mely mindkettőnek megfelel. A kíváncsiság kielégítésére alkalmas a sok-sok képeslap szemlélése, új ismeretek szerzése. Az alkotóvágy pedig a lapok rendszerezésében nyilvánul meg. Nem elég, ha azt mondom, hogy van száz-ezer lapom, ha nem tudok eligazodni, akkor az csak egy halmaz, és nem gyűjtemény.

– *A képeslapok tetemes gyarapodása szükségessé tette valamilyen rendszer kialakítását. Hogyan sikerült ezt megvalósítani?*

– Ismertem a könyveknek a nemzetközi rendszerét, az ETO-t, de ez nem használható beosztás, szerkezet szempontjából. De jó ötletet adott az ETO-nak a tizedes, a decimál rendszere. S így sikerült kialakítanom a decimál osztályozási rendszert, ahol 0-tól 9-ig képeztem osztályokat. Tíz főcsoportot, s ezeken belül több, mint ötszáz alcsoportot képeztem. Így aztán bármit is ábrázoljon egy képes levelezőlap, valahová be tudom helyezni. A levelezőlapokat dobozokban, kartotékszerűen, vezérlapokkal ellátva tárolom, így bármelyik témakör előkereshető. A gyűjteménynek mintegy fele városképi lap, ezeket országoként, s azon belül a fővárost követően abc-rendben helyeztem el az egyes helységek lapjait. Százöt országból vannak lapjaim, többek közt Vietnamból, Koreából, Japánból, Kínából, Alaszkából, Dél-Amerikából. Évente öt-hatezer lapot kapok. Nagyobb problémát jelentett az ún. egyes lapok rendszerbe foglalása.

– *A különleges kivitelű lapok csoportjában számos érdekességgel találkozhatunk.*

– Igen, nem kis meglepetéssel szolgálnak azok a lapok, amelyek hangot adnak. A textil, fonál, haj és papír applikációk valóban nem mindennapiak. Valamikor Péter-Pálkor búcsú volt a Sétatéren, és ott egy ügyes kezű ember

néhány pengőért fekete papírból árnyékképet vágott. Vannak olyan lapok, amelyek hátulról megvilágítva új képet adnak. Régen ismeretes volt a mozgó szemű baba, hóember. Mozgatással, hajtogatással humoros és kedvező produkció érhető el. A japán Toppan-cég találta ki és terjesztette el a térhatású, dimenziós képet mutató lapokat. Néha meglepő anyagból is készülnek levelezőlapok, így az első és második világháború idején is nyírfakéreg lap utazott a tábori postán, Portugáliában meg az ott honos parafatölgyből készítették lapot.

A különleges célú lapok között igen érdekes az 1903-ban az egyik bécsi postán feladott pneumatikus csőpostával továbbított lap. A szemük világát nélkülözők Braille-írással küldhetnek üdvözlést egymásnak; a rádióamatőrök pedig úgynevezett QSL-lapon igazolják partnerük adásának vételét. 1906-ban már olyan népszerű volt a levelezőlap, hogy jótékony célú sorsjegyet is nyomtattak rá. Az ismeretlen művész csábos delnők-ből alakította ki Liszt Ferenc és a Diaboló, a sátán képét. A világháború során számos művész elvesztette mindkét kezét, de életigenlésükkel megtanultak festeni a szájukba, illetve a lábujjaik közé vett ecsettel és bizony nem is akárhogyan.

Felsorolni is képtelenség, hogy mi minden található ebben a gyűjteményben. Nem tudok olyan dolgot mondani, amit Borsy Károly azonnal ne tudna előkeresni és megmutatni. Ha csak a tíz főcsoportot nézzük, helyet kap még a propaganda, a természettudomány – ahol lapokból felépítette a világegyetemet –, az életünk a földön, az irodalom, művészetek, a képzőművészet, a történelem rendszere, melynek egyik érdekessége az a bárd, amivel Henrik a feleségeit fogyasztotta és aprította. A nyolcadik csoportban kapott helyet a szórakozás, a humor, az utolsóban pedig az üdvözlőlapok különlegességei találhatók.

Az első képeslapot Németországban nyomtatták, Magyarországot 1896-ban a millennium alkalmából adták ki egy sorozatot.

– *Mi a véleménye a magyar képeslapkiadásról?*

– Sajnos, nem a legjobb. Drága, szükségtelenül emelik az árat, ez természetesen nem szolgálhatja a gyűjtést. A másik, nem tudom kik azok, akik meghatározzák, hogy mit ábrázoljon egy lap. Szedett-vedett képek-ből összeállított ún. tablós lap, amin rajta van a kecske, egér, elefánt és pávián, szóval minden rajta van, csak éppen azt nem lehet tudni, hogy mit akar mondani az a lap? Vannak szép, virágokat ábrázoló lapok, de ezzel meg az a baj, hogy még véletlenül sem írják rá a virág nevét, a latin megnevezésről már nem is beszélve.

Nagyon fárasztó, hogy egy-egy városnak mindig ugyanazt az unott részét ábrázolják. A magyar lapkiadásnak van mit tanulnia a külföldiektől.

– rózsá ibolya

Balázs Tibor

7 apokrif levél

A csillag

Pásztorok, pásztorok, nagy alkalmi hősesben,
egy fődél alatt: a csillagtalán éjben,
soványan, mint a kőró,
túlélve, mint ki fél,
szelekben szerteszóró
mancsok árnyaszélénél
megállnak, hidegrázós háttal az árnyak ellen,
szemükben csillag nyugszik – és felkel napkeleten.

Mária

Tüzlórpattant leányzó, nagy, ámuló szemekkel,
a korsóban vizet hoz – így látom minden reggel,
emléke nem-emlék már,
túlno egy álomképen,
és visszafo és megvár,
hogy a tűfoknyi résen
átsegítse a léptem, ha még nem nőtt fel hozzám,
és Flút szüljön, Jézust, mielőtt feláldoznám.

József

„Kelj fel, vedd a gyermeket és annak anyját
és fuss Egyiptomba”, és ne találjál szállást -
Bethlehemről így távol,
te bethlehemi gyermek;
csak otthon nem – a jászol –,
hol érted esdekelnek -
Bölcsőtől kopjafáig hosszú az út, az ének,
porkolábjaid majdan véted énekelnének.

Gábrriel

Ne menj el tőlünk, angyal, vissza tán nem is jöhetsz,
a nemlét láthatárán lépsz által, ha nem szeretsz,
rokókó látomásba
számúzték itt a szárnyad,
holott az evlágba
hullott dalod nem szállhat,
máglyák tüze pörköll, és fojtja füst, keményen,
bármerre csámborognék e megrekedt időben.

Napkeleti bölcsek

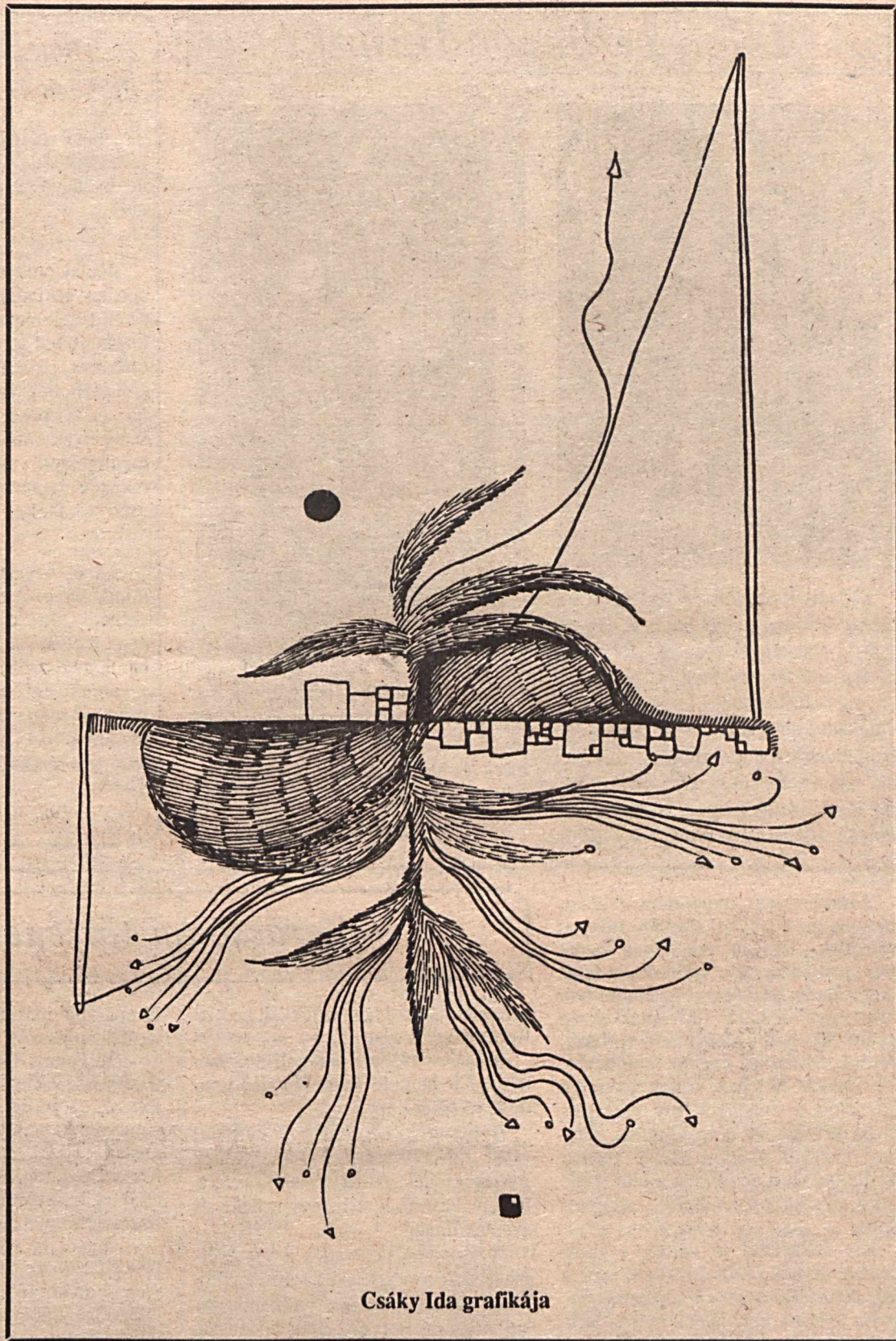
Nyekergették a pennát, sovány penzum fejében,
aszott könyvtáralktól messze csobogó Eden,
kódexek kozt a lelkük
kódexek álmává lett,
„Az Írást effeledtük,
a betűvetés mellett” -
Elindultak, egy csillag, egy angyal hívására,
tegnapra rátalálni, a holnapra s a mára.

Visszatérés

A napkeleti bölcsek más úton térnek vissza,
léptek nyomát a lueskos föld beissza,
már elakad a hangjuk,
egymáshoz szólni félnek:
„Talán ha elhallgatjuk,
vége lesz eme télnek”
így, virágnyelven szólnak. Titoknok-napló várja,
hogy szavaikat egyszer egy éber kéz feltárja.

A Gyermek

Megszületett a Gyermek, kisedet hitünkkel féltón
„szellőztetnék” a híret, túl néhány emberöltőn,
és nem volt hely számára,
ezt kutakodom ébren,
s álmokban hanyattatva,
– pár apokrif levélben –,
hogy olvassa Budapest, Vásárhely és Efézus,
jászolban fekszik a megfeszített Jézus.

Csáky Ida grafikája

CANTO NATALE

CANTO ESTERNO

hogy fordul a kocka és a gyermek-réj-ja is: Kinn a farkas, benn a bárány. Most tolong a bárány, hogy forduljon a kocka, s diadalittasan szólhasson ajkáról az ének: Kinn a farkas, benn a bárány.

A farkas nem akar együtt lakni a báránnyal, s a bárány pedig készül kiakóbolítani a farkast. A farkas nem lakott együtt a báránnyal, s a bárány sem kíván együtt lakni a farkassal... és holnapra farkas lesz a bárányból, a kívülrekerülő farkas pedig majd odakint számolja a napokat s az éveket, amikor majd megint fordul a kocka és újra lesz: Benn a farkas, kinn a bárány. Ember embernek farkasa – tanít a latin

közmondás, és „Únt cirkusz! Vasszabály!” – visszhangzik bennem Vas István éneke (Katakombák).

Aki meg nem töri ezt a vasszabályt, hiába énekel megváltásról, karácsonyi üzenetről. Nem a vasszabálynak kell következnie. Elég volt belőle. A megváltásszabálynak kell következnie. Ez pedig így hangzik: Akkor majd a farkas a báránnyal lakik.

Akar-e a farkas? Akar-e a bárány? Nincs törvény – elrendelni ezt. Azt, hogy akarjon. Ehhez népszavazás kell. Népszavazás nulla forint, nulla fillér költséggel. A lélek csendjében. Tíz és fél milliónak kell leszavaznia a karácsonyjét angyalénekének indítására:

Békesség a földön a jóakarátú embereknek. Ma és itt az a jóakarátú, aki tudja és akarja, hogy a farkasnak és a báránnyal együtt kell laknia. Erre kell leszavaznia a tíz és fél milliónak.

A farkasnak helyet kell készítenie maga mellett a báránnyal. A báránnyal nem szabad felednie, milyen rossz akárkinek is kint lennie. A farkasnak is tudnia kell, hogy rossz lesz neki, ha kívülre szorul. A báránnyal tudnia kell, hogy a farkas nem akarja majd elviselni, ha egyszer kívülre parancsolódik.

Minden egyéb – csak únt cirkusz. Most kezünkben a sorsunk. Dönthetünk, hogy mit akarunk. A hatalomváltás soha békességet nem hozó únt és véres emberi cirkuszt, vagy az angyalénekét s nyomába a békességet? Az ígéret megvalósulását: Akkor majd a farkas a báránnyal lakik...

Bulányi György

Nincs más üzenete számomra a Megtestesülés éjszakájának, csak ez: „Akkor majd a farkas a báránnyal lakik...”. És minden üzenet, amely ezt megkerüli, álüzenet; és méltó, hogy elgogyjanak, akik hallgatnak rá.

Nincsen más megváltás, mint ennek az üzenetnek a beteljesedése: „Akkor majd a farkas a báránnyal lakik...”. És minden megváltás, amely ezt nem tudja megmutatni, csak üres szó; és méltó, hogy senki se hallgasson rá.

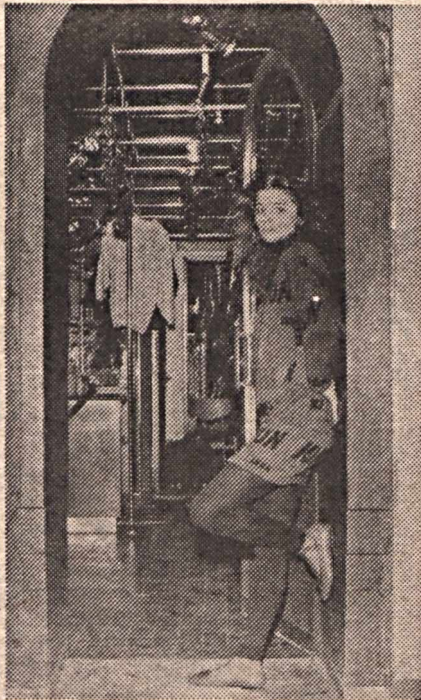
És nincsen más dolgunk ennek az anyai remény hordozó 1989. esztendőnek karácsonya felé közeledvén, mint azon töprengeni, hogyan valósulhat esztendő végén, esztendő elején és azután ez az egyetlen megváltó üzenet: „Akkor majd a farkas a báránnyal lakik”.

Akar-e a farkas együtt lakni a báránnyal? Most benn a farkas, kint a bárány, és nyúszít, mert fél a farkas,

Télen se hervadjanak!

Sápadt, lehangolt és kedvetlen az ember a hideg évszakban. Az önmagukra, öltözetükre sokat adó hölgyek is hajlamosak ilyenkor a szürkébb, „egyenlítőzöklődésre”... Mert kinek van kedve a reggel hét órai szürkéségben, hidegben a szekrényben válogatni, vidám színeket magára öltetni? Pedig télvíz idején még inkább adni kell magára a szebbik nemnek, hogy akkor

se hervadjanak! Kedvesnőnek két dekoratív modell a sportos ruhatárból és az alkalmi, délutáni kollekcióból merítve. Természetesen, főként fiataloknak ajánljuk.

fotó: Kapfinger András

Bölcs intelmek ifjakknak és „idősbekeknek”

„Húszévesen az akarat uralkodik fölöttünk, harmincévesen az ész, negyvenévesen pedig a megfontolás.”

(Franklin)

„Fiatal embernél értelembeli és erkölcsi tekintetben is rossz jel, ha az emberek tetteiben és üzelmeiben korán el tud igazodni, ha azonnal otthonos bennük, és mintha előkészítették volna, úgy lép közénk: ez közönséges lélekre vall. Viszont ilyen értelemben csodálkozó, meglepődött, ügyetlen és visszás magaviselet nemesebb fajtájú természetere mutat.”

(Schopenhauer)

„Nincs szánakodásra s egyszersmind nevetésre méltóbb, mint előítéletekkel terhelt s balvélemények mellett kardoskodó fiatal ember. Úgy nem illik ez korához, mint az elszánt fekete epéjű komorság, vagy a ronda fősvénység – oly rosszul áll neki, mint vénnek a szerelmes ábrándozás s játszi bohózkodás!”

(Wesselényi)

A mi iskolánk

Rozoga, elavult. Mállik a vakolat, elhanyagolt kívül, belül. A folyosón mindössze egy használható vízcsap, sokszor eldugul, kiönt. A termekben repedt a vakolat, az ajtók beragadnak, hosszú időbe telik, míg egy osztály kiszabadul a fogságból. A WC-k állapota balkáni. Ma egy kisfiú félórát töltött nyelvtanóra helyett a WC-ben. Beszorult az ajtó.

A termekben gyengén pislákol a neon, csak a fele éghet, ha mindet bekapcsolják, lecsapja a villanyórát.

Televízió egy sínes. Tavaly még volt egy nagyon régi, recsegős lemezjátszó, ldén az is eltűnt.

Az iskola tőzsomszédságában valami maszek dolgozik. Időnként szürös füstöt erogat a rozoga kemény. A gyerekek szívják. Levegőznek!

Ha a tisztelt Olvasó azt gondolná, hogy ez az iskola valamilyen kihalófélben lévő falu, kihalófélben lévő iskolája – téved!

Ez az iskola Budapest II. kerületében található.

Most már csak abban reménykedünk, mint annak idején Dobó az egr-i várban... hogy a gyenge akol erős, hős lelkeket fog adni ennek a tönkrement magyar hazának!

Béresné Nagy Ildikó
tanár

A történet igaz, megtörtént 1942 karácsonyán, 47 évvel ezelőtt. Hányan születtek, hányan meghaltak azóta már, s talán egyszer eljön értem is az öreg kaszás, így hát igyekszem írásban meghagyni a hálás utókornak „szép gyermekkorom” maradandó emlékét. A történet hiteles, a nevek kölhöttek.

Kemény hidegek voltak akkor, a ház előtt a hóhegyek oly magasak, hogy nem láttunk át az út másik oldalára. Hol volt akkor a szózás?! Kellett az ételbe, mert ez idő tájt a kiló is negyed, illetve nyolcadkilóra zsugorodott.

Kis Béláéknál is várták a karácsonyt. A két közös gyermek meg a fél, anyáról édes, apáról mostoha.

Az akkori katonaidők a kis Béla mostohaapjának nem engedték meg, hogy a meleg családi körben tölthesse az ünnepeket. Helyette az értelmetlen háború, a csonitfagyasztó orosz síkságra vezényelte, hogy parancsszóra öljön és gyilkoljon.

A kis Bartina utcai házban, a rakott sparheltben pattogva égett a frissen vágott akácfa. A Jézuskát várva, a vékonypénzű Béluska mesélgette el húgának és öccsének az iskolában előtte nap tanult kis Jézus születését. Ezalatt édesanyjuk a kertjük egyetlen fenyőfájáról vágott gallynak a díszítésével volt elfoglalva. A kisgyermekek tátott szájjal hallgatták bátyjuk meséjét, közben egy csengő hangja hallatszott a másik szobából; megérkezett a Jézuska. Béla átvezette a testvéreit, ahol addigra csillagszóró sziporkázó fénye jelezte az öröm ünnepének megérkezését. A fenyőágon pár szem házilag készített szaloncukorka volt, meg az édesanya által vásárolt csokifigura, melynek árát a falatnyi hadisegélyből

Karácsonyi történet

csípte le. Három nemzedék állt az illatos fenyőgally alatt.

Az Édesanya, aki könnyáztatta szemével a harcoló katonaféjére gondolt, vajon él-e még?

A második nemzedék a kettőtört életű mostohagyermek Béla, kinek gyermekfejjel gondolva, nem örömet, hanem keserűséget hozott a béke és szeretet ünnepe.

A harmadik nemzedék a két gyermek, akik a szegénység szülte csillagáson örülve boldogan vették tudomásul, hogy megjött hozzájuk a Jézuska. Míg vidáman ugráltak, táncoltak a fenyőfa körül, a kis Béla megszólalt:

– Édesanyám, kimegyek Apámékhoz, hátha oda is jött a Jézuska.

– Menj csak kisfiam, de ne maradj soká, tudod, hogy aggódom érte.

A Remete utcai ház, ahol apjác laktak, már zárva volt, mintha jelezni akarná, Béla neked itt nincs keresnivalód.

De Béla belátott az alacsony kerítésen, s látva a konyhából kiszűrődő sárga lámpafényt, bátortalanul, de zörgetni kezdett. Nagy sokára mostohaanyja hangját hallotta:

– Ki az?

– Én vagyok, a Béla.

– Mi az istennyilának gyütté, ebbe a hidegbe a kutyát se jó kiverni, ennyi esze van anyádnak, hogy elengedet?

Béla már szívesebben visszafordult volna, de közben csikorgott a zárban a kulcs, beengedték. Az asztalon csillag fenyőfa állt, s a másik öccse, (mert

itt apa volt édes, az anya mostoha), a járókában játszott egy mackóval.

– Kellemes ünnepeket – köszönt tisztességgel Béluska, de válasz nem jött rá, ez pedig azt jelentette, hogy nem várt és nem kívánt személy. Mákoskalács-szeletek illatoztak egy táliban az asztalon. Béla szájában még a nyál is összefutott, mikor meglátta. Észrevette ezt a mostohaanyja is.

– Vögyél, ha kő! – szólt oda neki.

– Köszönöm, vacsoráztam – volt a válasz, de korgó kis gyomrának követelőző hangját eltusolta a vastag, folttal ékesített nagykabátja.

– Édesapám hol van?

– Bent döglök az első szobában, rézség, mint a disznó.

– Bemegetek?

– Ereggy, gyönyörködj abban a rézség pofájában.

– Jó estét Édesapám, kellemes ünnepeket!

– Ki az?

– Én vagyok, a Béla fiad.

– Te vagy kisfiam? – Mámoros fejfel magához húzta a gyermekét, csökolta szüntelen. Matatott zsebében, két darab filléres csokoládé cserebogarat adott neki.

A konyhába érve, a mostohája kérdezte, kapott e pénzt tőle?

– Nem, csak két filléres csokoládét.

– Nesze, itt van két ezüst dió, ez lemaradt a fáról, tedd el ajándékba, azt most már mőnj, ünnepek után gyere el, lebontjuk a fát, s ha marad még rajta, te is kapsz majd belőle.

Kilépve Béluska az utcára, a „vas-

tag” ajándékkal a zsebében, elindult hazafelé. A dermesztő hideg állára fagyasztotta a szeméből még forrón indult fájdalmas könnyecskéket.

A sarkon, a forduláskor összetalálkozott Kaszás Palival, iskolapajtásával, a menhelyivel, vagy ahogy akkor mondták a „lelencsel”.

– Szerbusz, Palikám!

– Szerbusz, Béluskám!

– Hol jársz Palkóm?

– Átvoltam Koczáéknál, János bátyámék küldtek, mert ünnep után disznóvágás lesz. Hát te hol voltál Béla?

– Apáméknál karácsonyeste volt, oda voltam hivatalos – hazudta a kisgyerek. – Te Pali, maradt a zsebembe a sok ajándékból 2 dió, meg két cserebogár, együtt meg közösen.

Megtörték a diókat, elosztották testvériesen, hisz már akkor ott, abban a fagyos éjszakában testvérek lettek, a lelenc meg a harmadik gyerek. Utána „ráfalták” a két csoki cserebogarat. Majd összekapaszkodva megcsókolták egymást.

– Te Pali, hogy is van az a karácsonyi dal, amit minap tanultunk, s már rá is kezdte:

„Az angyali seregek / Vigan így énekelnek: / dicsőség, dicsőség Istennek. / Békesség, békesség / Földön az embernek.”

Kis vékony hangjuk ezüst csengő hangján szállt tovább, tudtára adva mindenkinek, hogy ezen az éjszakán a lelenc és a harmadik gyerek között a szeretet fűtötte igaz barátság született.

Tanúként jelen voltak a metsző hidegben acélosan ragyogó csillagok, és pecsétet az ég tetején aransugarakat lövellő hold tett rá.

id. Tóttós Gábor

RTV

KOSSUTH RÁDIÓ 8.05: Hangszemle. 8.20: Tudósok a közéletben – ism. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00–11.00: Napközben (Élő). 11.05: Népdalok. 11.32: A kigyó pillantása. Saulius Tomas Kondrotas regénye rádióra alkalmazva. 12.45: Külpolitikai könyvespolc. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Erről beszélünk. 14.40: A fonótól a táncházig – ism. 15.00: Magyar Írás. A Rádió irodalmi hetilapja. 15.50: Egy infánsó Mándy Iván novellája. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Hangolód. 17.00: Orvosi tanácsok. 17.05: Ellátás alapfokon? 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk – az irodalomról. 18.20: Levelekre röviden. 19.38: Szilágysági népdalok. 19.50: Gong. 20.00: Nem vagyunk divatban Merza Jenő műsora. 20.30: Vonszolnak piros delfinek. Verseit elmondja: Kormos István – ism. 20.35: Haydn; B-dúr (A királynő) szimfónia No. 85. 21.00: Kilátó. 21.45: Hajszálygökörek. 22.00: Hírvilág. 22.30: Nemzetközi kulturális szemle. 23.00: Nagy mesterek – világhírű előadóművészek.

PETOFI RÁDIÓ 8.05: Rivaldafényben. A francia popzene. 9.05: Isten teremtményei. Szabó István elbeszélése rádióra alkalmazva. 10.00: Kertbarátok műsora. 10.05: Klasszikus operettek. 11.05: Mit üzen a Rádió? – ism. 11.45: Sanzonok. 12.10: Nóták. 12.53: Édes anyanyelvünk – ism. 13.05: Pophullám. 14.00–16.55: Péntektől – péntekig (Élő). 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: A Rock Gyermekei. 19.05: Garázs. 19.35: Fiataloknak! 21.05: A hanglezelt könnyűzenei újdonságai. 21.30: Világablak. 22.00: Híres történetek – nagy egyéniségek (Hanjáték Nikolaus Lenau emlékére) 23.10: Sporthíradó. 23.20–0.14: Póttarisznya (Élő).

BARTÓK RÁDIÓ 9.15: Liszt: Faust szimfónia. 10.27: Radioton korongokról! 10.30: Valások világhíradója – ism. 11.00: Birgit Nilsson operafelvételeiből. 12.05: Újdonságainkból. Haydn baryton-trióból. 12.40: Britten: Péntek délután. 13.00: Hallgassuk újra! 13.59: Philip Jones Nemzetközi Rézfúvós Kamarazenekari Fesztivál – Barcs VI/6. – befejező rész. 14.47: Zene korabeli hangszereken. 16.05: Nemeskürty István: Mi magyarok – ism. 16.15: Weber: A bűvös vadász. Háromfelvonásos opera. 18.30: Bemutatjuk új felvételeinket. 18.56: Radioton korongokról! 19.05: Charles Münch vezényli a Bostoni Szimfonikus Zenekart. 20.30: Puccini Dido és Aeneasz háttere. Az angol zenés színház krónikája. 21.00: Kamarazene. 21.44: Mínta áldomat volna... Szemelvények Mario Del Monaco önéletrajzi kötetéből, válogatás a világhírű tenorista lemezeiből X/7. rész. 22.52: Hangjátékok eredeti nyelven.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezddük a nap: hírek, hírmagyarazatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: A hallgatóé a szó. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Szerkesztők fóruma. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Rádiógyetem. 12.30: Hölgyválasz. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Keresni és találni. 14.00: Hírek. 14.10: Szerkesztők fóruma. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgatóé a szó. 16.40: A politikai gondolkodás története. 16.50: Nyugati levél. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Keresni és találni. 19.00: Hírek. 19.10: Világ gazdasági magazin. 19.40: Tiszta forrás. 20.00: Hírek. 20.40: Magyar politikai magazin. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.30: Tiszta forrás. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: A hallgatóé a szó. 23.00: Hírek. 23.10: Világ gazdasági magazin. 23.40: Tiszta forrás. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Magyar politikai magazin. 0.45: Műsorzárás.

TV1 8.00: Tévétoma. 8.05–8.50: Szünidei matiné. 8.05: Kineskereső kisködmön. Ifjúsági filmsorozat. 8.25: Híres mesék. Angol kisfilm. 8.50: Képzés. 8.55: Az Országházról jelentjük... 16.50: Hírek. 17.00–19.00: Péntek délután. 17.00: Evgyűrűk. Kb. 17.30: Téka. Kb. 17.40: A bizalom záradék útja. 17.55: Reklám. Kb. 18.00: Ablak. 19.00: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Az Országházról jelentjük... 20.35: Tévemozi. 23.40: Reklám. 23.45: Híradó 3.

TV2 17.00: Képzés. 17.15: TV2. 17.45: Torpedó. Telefonos játék. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.45: TV2. 19.00: Butaságom története. 20.24: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Napzárt. 22.15: Beethoven est. Kb. 23.45: TV2.

RTL PLUS 6.00: Halló Európa – Jó reggelt Németország! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: Isz-

tambul-expressz. 12.35: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsorából. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Az egészség művészete. 15.30: Szépségápolási tanácsok. 15.35: Karácsonyi előzetes. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: A nemesség kötelez... 16.30: Konfetti. 16.35: Atváltozók. 16.55: A légzőcsővűek világa. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk! 17.55: Hírek. 18.00: New York drangyala. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: A dícső páros. Krimisorozat. 20.15: Hamburger – Úgy szerettek, majd megesezték! 21.50: Hírek. 22.00: Az Amazonas kincse. Amerikai kalandfilm. 23.35: Férfimagazin. 0.10: Gunan, a barbárok királya. Olasz akciófilm. 01.15: A dícső páros. 02.00: Aerobic. 02.05: Műsorzárás.

SUPER 7.00: Napkezdés. 8.00: Egyveleg. 14.30: Forró drót. 15.30: Off the Wall. 16.30: Hullámhosszon. 18.30: Nemzetközi slágerstúdió. 19.30: Időjárás-jelentés. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Letorkoltak. 20.30: Max Headroom. 21.00: Nemzetközi Slágerstúdió. 22.00: Hírek. 22.05: Időjárás-jelentés. 22.10: Koncertkülönlegesség. 0.10: Hírek. 0.15: Időjárás-jelentés. 0.20: Power Hour. 01.20: Időjárás-jelentés. 01.50: Egyveleg. 02.00: Műsorzárás.

SAT1 6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. 9.20: Konyhai ötletek. 9.25: Süssünk, süssünk. Horoszkóp. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévébolt. 10.30: Csirkefogók mellékutakon. Amerikai filmvígjáték. 12.15: Utazási ötletek. 12.25: Szerencsekerék. 13.00: Tévétársaság. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: A valódi szellemirtók. 14.30: Pénzügyek. Horoszkóp. 14.30: Közkórház. 15.30: Tévébolt. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Paradise – egy férfi, egy colt, négy gyerek. Westersorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. 17.35: Tesztelési ötletek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Az Addams család. 18.15: A hibbantak. Vigjátéksorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Batman. Akcióorozat. 20.00: Charlie angyalai. Krimisorozat. 20.55: Hírek. 21.00: Salome. Amerikai játékfilm. 22.55: Hírek. Sport. Időjárás. 23.05: A meztelen szár. Amerikai filmvígjáték. 0.35: Műsorelőzetes.

TV5 16.05: Hírek. 16.15: Riportok. 17.15: A montreali énekestalálkozó. 17.45: Konyhatitkok. 18.15: Számok és betűk. 18.35: Falu a felhők között. 18.55: TV5-klub. 19.00: Ushuaia. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Európa-klub. 20.50: Világútlelő – Róma. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Filmklub: Claire... ma éjjel és holnap. 23.55: Vendégségben Frednél. 0.55: Műsorzárás.

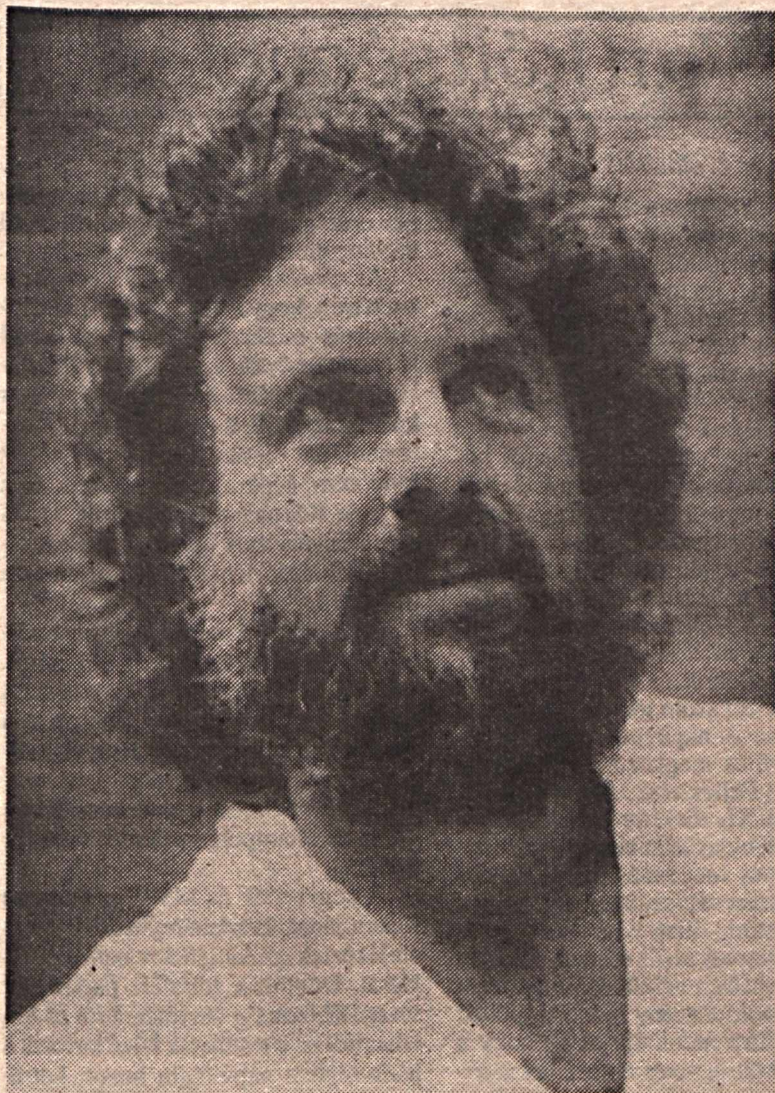
OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.05: Az alberti. 9.30: Orosz nyelvtanfolyam. 10.00: Iskolatévő. 10.30: Heinz a Holdon – Német film. 11.55: Az állatok Paradicsomai. 12.20: Belpolitikai magazin. 13.20: Hírek. 13.30: Mi a szünidőben. 14.00: A szent és a rajongója – Osztrák film. 15.35: Gadjet felügyelő. 16.00: An-tan-ténusz. 16.35: Slágerek és öletek. 16.55: Mini tv-híradó. 17.05: Tudományos magazin gyerekeknek. 17.35: Fény a sötétségbe. 18.00: Mi a szünidőben. 18.30: Testtől-lelkettől. 19.30: Híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: Az öreg – Krimi. 21.20: Dinasztia – A Denver-klán. 22.05: Oldalpillantások. 22.15: Trailer. 22.45: Max Headroom – Sci-fi sorozat. 23.30: Hírek. 23.35: A nevadai átkelés – Amerikai western. 1.05: Hírek.

2. műsor: 16.35: Művészlexikon. 16.40: Akkoriban. 16.45: Hotel – Filmsorozat. 17.30: Teleni '90. 18.00: Az alberti. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Vadállatok lóhátról. 21.00: A hónap könyve. 21.20: Apóropó film. 21.50: Újdonságok a kabaréban. 22.00: Híradó 2. 22.25: Sport. 22.50: Mítoszok, médiumok és Mahabharata – Dokumentumfilm. 23.45: Víz/Gangesz – Indiai-francia dokumentumfilm. 2.05: Hírek.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották – nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Gyermekműsor. 18.05: Számok és betűk – vetélkedő. 18.30: Népzenei műsor. 19.10: Rajzfilm. 19.17: Időjárás. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: A Los Angeles-i törvény. 21.00: Szórakoztató műsor. 21.30: Tv-napló III. 21.50: O, sole mio – kulturális magazin. 22.50: Angol nyelvű hírek. 22.55: Éjszakai program. 0.55: Hírek. 1.00: A szombati műsor ismertetése.

2. műsor: 17.10: Műsorismertetés. 17.15: Hírek. 17.20: Tv-naptár. 17.30: Tv-kiállítás. 17.45: Kritikus pont. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Rijekai program. 19.30: Tv-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Egy szerző, egy film: Bogdan Zizic: Emanuel Vivodic. 21.30: Raoul Walsh filmciklusából: A gentleman Jim. 23.00: A szombati műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel, SAT1 és TV5 műsorát részletesen közli a Telehold

NÉV: Ken Cadigan.

ÉLETKOR: 45 év.

LAKHELY: Amerikai Egyesült Államok, Hawai-állam, Maui-szigete.

CSALÁDI ÁLLAPOTA: Nős, egy kilenc éves kislány apja.

FOGLALKOZÁSA: Tűzönjáró.

MILYEN EMBER A TŰZÖNJÁRÓ?: Nézze meg a lábam! Ugyanolyan, mint bárki másé. Ugyanolyan a bőröm, a csontjaim; ugyanúgy lélegzem, mint bárki más. Természetesen érzéseim is hasonlatosak a többi emberéhez.

MIERT JÖTT MAGYARORSZÁGRA?: Ez az első utam a keleti tőmb valamely országába, azért érkeztem, hogy bemutassam a tűzönjárás művészetét. Amit az egyszerű emberek számára hordok magammal a világban, az annak a lehetősége, hogy megszabaduljunk félelmeinktől, azoktól a korlátoktól, melyek gátolják rendes, mindennapi életünket.

MIKOR TALÁLKOZOTT ELŐSZÖR A TŰZÖNJÁRÁSSAL?: Öt éves koromban. Az apám épp a kertet rendezte, és rakott egy nagy tüzet. Mikor leégett, azt hittem, már teljesen vége, és keresztülmentem rajta. Harmadfokú égési sérüléseket szenvedtem. Persze, azonnal kórházba kellett szállítani. Körülbelül húsz évvel később hallottam arról, hogy a közelünkben tűzönjárás lesz. Egész testemben reszkettem, de elmentem, mert kíváncsi voltam, hogy meg tudom-e javítani a tűzhöz való viszonyomat? Három órai előkészítés után átmentem az izzó (kb. 1200 Celsius fokos) parázson. Nem égettem meg magam. Életem legnagyobb szerűbb gyógyulási módja volt ez. Felfedeztem, hogy a tűz nem föltétlen okoz égési sérülést, minthogy a rákeltető anyagok sem mindig okoznak rákot.

MI TÖRTÉNT ÖNBN AKKOR?:

Azok az alapvető dolgok, tények, melyek mindaddig világosak voltak számomra, akkor megkérdőjeleződtek.

MIT TETT EZUTÁN?: Egy hónapra odaköltöztem Tolly Burkanhoz, ahhoz a mesterhez, aki először mutatta meg a tűzönjárást, és eltanultam tőle mindent. Főleg hibáiból okultam. Ezután elmentem Görögországba, és az anasztázianusoktól megtanultam a tűztánc fortélyait. Ezek után minden vallásos mázást lehántottam róla, azért, hogy az egyszerű emberek számára is világossá tegyem programom lényegét.

MIBŐL ÁLL EZ?: Autól mindenki nagyon fél, hogy megégeti önmagát. Ez a félelem nagyon mélyen lakik bennünk. Ha elhiszük, hogy meg tudjuk tenni, vagyis ha olyan tudatállapotba tudjuk magunkat hozni, amelyben túl tudunk lépni a tüztől való félelmünkön, akkor a tűzön is át tudunk sétálni. A tüztől való félelem pedig olyan mély, illetve a tűzön átsétálás élménye olyan erős, hogy mindazokat a félelmeinket és korlátozó hiedelmeinket, amelyek gyengébbek a tüztől való félelmünkénél, ezután könnyedén el tudjuk engedni. Ennek az elengedésnek az eredménye pedig egy mély, belső biztonság és szabadság.

MIK A TERVEI?: Szeretnék visszajönni Magyarországra és a mostani tűzönjárás után egy másik, hatékonyabb programra szeretném felhívni a figyelmet. Ezt Intenzív Megvilágosodási Eljárásnak nevezzük. A célja a tudatosság fejlesztése.

REMELJÜK, ERŐFESZÍTÉSEI HAZÁNKBAN IS SIKERREL JÁRNÁK!

KEN CADIGAN, KÖSZÖNJÜK.

FEJES IMRE

Fotó: BRUZÁK NOÉMI

A TŰZÖNJÁRÓ

Van költségvetés

(folytatás az 1. oldalról)

Az elnök Fodor István feltette a kérdést: egyetértene-e ezzel. A kérdésre a képviselők egyenként, ABC-sorrendben, felállva válaszoltak, a jegyző név szerinti szólítására. Az Országgyűlés 320 igen szavazattal és 2 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy 1990. március 16-i hatállyal kimondja feloszlását.

Az Országgyűlés feloszlásáról hozott döntés után visszatértek az ezt megelőző napirendi pont tárgyalására, és határozathozatal következett. Először a módosító indítványokról döntöttek a képviselők, majd 172 egyetértő, 28 ellenző szavazattal, 45 tartózkodás mellett elfogadták a fogyasztási adókról és a fogyasztási árkiegészítésről szóló törvényjavaslatot.

Következő napirendi pontként az Országgyűlés megkezdte a Központi Műszaki Fejlesztési Alapról szóló 1988. évi XI. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

A törvény módosítása most mindekelőt azért vált szükségessé, hogy a befizetésekre, illetve a kedvezményekre vonatkozó rendelkezéseket hozzáigazítsák a vállalkozási nyereségadóról szóló törvény módosításához. A módosítást indokolja az is, hogy a jövő évi költségvetés összeállítása során felmerült annak igénye: a Minisztertanács által 1985-ben létrehozott Országos Tudományos Kutatási Alap és az 1988-ban létrehozott Felsőoktatási Fejlesztési Alap összesen 1 milliárd 850 millió forintot kitevő állami finanszírozása alól a költségvetést jövőre a Központi Műszaki Alap tehermentesítse.

A képviselők döntöttek arról, hogy a Központi Műszaki Fejlesztési Alapból 1990-ben az Országos Tudományos Kutatási Alap rendeltetési céljaira 1 milliárd 160 millió forintot, a Felsőoktatási Fejlesztési alap számára pedig 690 millió forintot kell átadni. Ezután a Központi Műszaki Fejlesztési Alapról szóló 1988. évi IX. törvény módosítását általánosságban is elfogadták.

Majd a postáról és távközlésről szóló 1964. évi II. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot *Derzsi András* közlekedési, hírközlési és építésügyi miniszter terjesztette elő. A Minisztertanács állásfoglalása alapján 1990. január 1-jétől a Magyar Posta három különálló – postai, távközlési és műsor-szóró – államigazgatási vállalatá alakul. Ez azonban önmagában még nem elegendő a távközlési program megvalósításához, hiszen ehhez igen nagy tőkére is szükség van. A számítások szerint a finanszírozási lehetőségektől függően 5–10 év közötti időszak alatt 370 milliárd forint értékű beruházást igényel a program, s ennek eredményként 2 millió új főállomás létesül a hozzákapcsolódó korszerű szolgáltatásokkal. Ez a jelenlegi ellátás megháromszorozódását jelenti.

A vitában senki nem kért szót, így a határozathozatal következett. Az Országgyűlés 230 egyetértő szavazattal a törvénymódosító javaslatot elfogadta.

Ezt követően *Horváth István* belügyminiszter számolt be a nemzetiségek országgyűlési képviseléről szóló törvény előkészítéséről.

Az elnök Fodor István emlékeztetett arra, hogy a november 26-ai népszavazás eredménye hatályon kívül helyezte a köztársasági elnök választásának kitűzéséről szóló országgyűlési határozatot. Mint emlékeztet, a parlament az elnökválasztással azonos időpontra népszavazást rendelt el a Magyar Köztársaság címeréről. Mivel az elnökválasztás elmarad, csak a címer kérdését lehetne népszavazásra bocsátani.

Így nem lesz népszavazás januárban a Magyar Köztársaság címeréről, mivel a november 26-ai népszavazás eredménye hatályon kívül helyezte a köztársasági elnök választásának kitűzéséről szóló országgyűlési határozatot, s a két kérdést együtt bocsátották volna az állampolgári döntés eme fórumára.

A képviselők az MSZP parlamenti frakciójának kezdeményezésére megemlékeztek az ideiglenes nemzetgyűlésről. Döntöttek többféle parlamenti vizsgálóbizottság összetételéről és feladatairól is; e testületek közé tartozik a hadseregben napvilágra hozott botrányos ügyeket vizsgáló bizottság, továbbá az a szervezet, amely a társadalmi szervezetek költségvetési támogatásának odaítélésével foglalkozik. Az ellenzéki demokraták képviselőcsoportja tiltakozott az ellen, hogy a Belügyminisztériumban az ellenzék tevékenységével, illetve a magyarországi hírszerzéssel kapcsolatos dokumentumokat semmisítsék meg. Ezt a belügyminiszter visszautasította.

A decemberi ülészak befejezésekként Németh Miklós, a kormány elnöke kért szót, s köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy elfogadott költségvetése legyen az országnak. Ezzel a döntéssel – mondotta – a képviselők esélyt adtak arra, hogy fennmaradjon a gazdaság működőképessége.

Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke befejezettnek nyilvánította az idei utolsó ülészakot, s bejelentette, hogy a következő ülésre várhatóan január 23-án kerül sor.

Zöld út a békés átmenet előtt

– Tulajdonképpen nem *Bánffy György* javaslatára oszlott fel az Országgyűlés – jelentette ki Fodor István házelnök, – hanem azért, mert teljesítette küldetését. Megalkotta azokat a sarkalatos törvényeket, amelyek együttes hatására de jure, és de facto a többpártrendszer keretei között választható meg az új parlament.

Ezek után a képlet némileg leegyszerűsítve a következő. Miután a parlament a tegnapi döntésével mintegy „előredátumozta” március 16-ra feloszlását, Szűrös Máttyás ideiglenes köztársasági elnök akár ma is kirhatja a képviselőválasztások időpontját, amelyre a választójogi törvény értelmében 90 nap eltelté után kerülhet sor.

Mivel korábban közmegegyezés született a legjelentősebb pártok között a március végi időpontban, ezt a tény fi-

Cselekedni kell – és lehet

Az épületeken itt is, ott is gyászlobogók, a villamosok áramszedőjén fekete zászlócskák, a Bartók Béla úti honvédlaktanya nemzeti lobogója félárbocon. Pontban 13 órakor autók és gyárak kürtjei búgnak föl, harangzúgás hallatszik. És mindeközben áradnak a tiltakozások, petíciók. A temesvári tömeggyilkosság híre, a gyász a nemzet lelkébe hasított.

Az események megmutatták: az egymást követő magyar kormányok hosszú időn át tanúsított tétlensége, majd pedig megkésett, felemás cselekvése semmi további bajt nem volt képes elhárítani, sőt épp ez a némaság, majd habozás tette lehetővé a helyzet végzetes elfajulását. Le kell szögezni azt is, hogy magyar kormány mind a mai napig nem terjesztette hivatalosan az Egyesült Nemzetek közössége elé, a nagyhatalmak kormányai elé a romániai magyarság sérelmeinek alapos és tényszerű összefoglalását.

Németh Miklós kormányának, Horn Gyula külügyminiszternek a legutóbbi 48 óra folyamán a temesvári események kapcsán bejelentett intézkedéseit, diplomáciai lépéseit üdvözlő és elégtétellel fogadja a magyar társadalom. E lépések némelyike már a tömegmészárlás előtt időszzerű lett volna. Legfőbb ideje volt annak is, hogy a Magyar Szocialista Párt megszakítsa kapcsolatait Ceausescu pártjával, amellyel Grósz Károly még nem is oly régen fraternizálni próbált. Mindezek az intézkedések és lépések azonban még nem elegendők. A további tenni-valók útját és módját az a nyílt levél fejt ki, amelyet ellenzéki pártok és független politikai szervezetek december 20-án intéztek a kormányhoz.

A Szabad Demokraták Szövetsége, a Magyar Demokrata Fórum, a Kisgazdapárt, valamint az utóbb a levél kibocsátóihoz csatlakozó Kereszténydemokrata Néppárt, úgyszintén a kezdeményező egyikeként jegyzett Fidesz és Magyar Helsinki Bizottság jogosan állítja meg: a diplomáciai tiltakozás már nem elég. Diplomáciai szankciók szükségesek, főleg pedig az, hogy a bukaresti diktatúra ne kaphasson tovább gazdasági támogatást. A kereskedelmi egyezmények felüggesztése, a román áruk bojkottja, az áruszállítások leállítása (az élelmszer és gyógyszer szállítást kivéve)

igazán csak nemzetközi összefogással valósítható meg hatékonyan.

Meg kellene azonban vizsgálni – és erre nem tér ki az ellenzéki szervezetek nyílt levele –, mit érhet el e téren egy határozott és erőteljes magyar kezdeményezés. Vannak a társadalomban erők, amelyek készek tevélegesen közreműködni a román áruk hazai bojkottjának megszervezésében, sőt a román áruszállítás magyarországi tranzitforgalmának leállításában. Valószínű – és ezt sürgősen tisztázni kellene az adatok fényében –, hogy az ilyen rendszabályok nem okoznának említésre méltó kárt a magyar nemzetgazdaságnak. Ha társadalmi erőből megvalósulnának, ez arra indíthatná a velünk rokonszenvező bolgár, jugoszláv és lengyel közvéleményt, illetve a Ceausescu-diktatúra ottani ellenfeleit, hogy csatlakozzanak a magyar kezdeményezéshez. Így a bojkott és az áruforgalmi zárlat Románia közvetlen szomszédságában már a távolabb fekvő országok és az ENSZ esetleges hasonló intézkedései előtt létrejöhetne.

Ez a korábban nem létező helyzet egyedülálló lehetőséget kínál arra, hogy az említett rendszabályok már rövid idő alatt hatékonyak legyenek. Bojkottot és embargót sehol sem sikerült hosszú hónapokon át fenntartani, ezúttal viszont egy hónap is elégséges lehet.

Érdemes lenne sürgősen megtárgyalni azt is, hogy mit lehet tenni Ceausescu megregulázására a Varsói Szerződés keretében. Az új bolgár, csehszlovák, lengyel és keletnémet kormányok minden bizonnyal másképp viszonyulnának ehhez a problémához, mint hivatali elődeik. A magyar ellenzéknek sürgősen lépéseket kellene tennie ezért, ha a kormány a legrövidebb időn belül nem lépne föl kezdeményezőleg. A szovjet érdekek ugyan még mindig szemben állnak az említett kelet- és közép-európai nemzetek érdekeivel, azonban remény van arra, hogy a mai helyzetben Moszkva is kénytelen engedni a VSZ többi tagjai követelésének. Nagy eredmény lenne, ha a bukaresti diktatort sikerülne demonstratív módon elszigetelni a „szocialista” tömbben; ez egyúttal némileg rokonszenvesebbé tehetné a Varsói Szerződést a többi tagállam számára. Ennyiben tehát a Szovjetnek is érdeke lehet, hogy Bukarest helyett a többiek mellé álljon.

Gadó György

gyelemben véve meglepetést jelentene, ha nem március 25-e lenne a választások napja. A parlamenti frakciók vezetői egyébként maradéktalanul egyetértettek a választási időpontok előrehozatalával, és azzal, hogy a hátralévő hónapokban az Országgyűlés csak olyan törvényeket vitathat meg, amelyek az ország úgymond működőképességének fenntartásához feltétlenül szükségesek. (Ezen törvények körét a kormány a későbbiekben fogja meghatározni.)

Az ominózus döntéssel tehát nem szakadtak meg a hagyományok. Korábban sem működött tovább egyetlen feloszlott parlament sem (1867 után), de abból, hogy nem azonnali hatállyal oszlott fel az Országgyűlés, két dolog is származik: egyrészt nem keletkezik – legalábbis részben – politikai vákuum, másrészt a békés átmenet érdekében feltétlenül szükséges parlamenti választásokat is előre lehetett hozni.

T. Hátori Ferenc

Ök huszonnégyen...

1990. június 8. és július 8. között Olaszország 12 városában bonyolítják le a 14. labdarúgó vb-döntőt, amelyen 24 válogatott lép pályára.

Argentína

A címvédő együttes szövetségi kapitánya, Carlos Bilardo (52 éves, 1983 óta ül a válogatott kispadján) voltaképpen nyugodt ember lehetne: az 1986-ban Mexikóban aranyérmet nyert csapatának magja szinte változatlan maradt. A kapuban Nery Pumpido tudása mitsem kopott, a védősorban Oscar Ruggeri és Nestor Clausen bármikor „harca fogható”, a középpályán Jorge Burruchaga, elől pedig a sokak által a világ legjobbjaiként tartott Diego Maradona számít oszlopos tagnak. Bilardo mindössze két dolog miatt ideges.

Igen csak visszasírja a támadó- és középpályás sor között hatékony szerepet ügyesen betöltő Jorge Valdánót, aki már visszavonult, s jelenleg rádiókommentátor. Sokan úgy tipelték, Bilardo a hátralévő időben „udvarol” Valdánónak, megpróbálja őt visszahívni. A másik gondja: az Európában játszó legiósok nem merülnek-e ki a bajnoki csatákban és lesz-e erejük megvalósítani a kapitány elképzeléseit? Idén az argentinok nem eszillogtak a dél-amerikai bajnokság, a Copa America küzdelmein, 1986 világbajnokságának csak a harmadik hely jutott. Ebben közrejátszott, hogy a sikerek legfőbb kulcsa, Maradona a fárasztó olasz bajnoki és UEFA Kupa menetelés után fáradt volt, s messze nem azt nyújtotta, amit 1985-ban. Mexikóban remekelt, képességét volt őt tartani, nem esoda, akkor a vb legjobbjává választották meg.

Bilardo nem kifejezetten nagy taktikus, azt mondják, ha nincs legalább 16, közel azonos képességű játékos, akkor könnyen kátyuba fordulhat csapatának szekere. Szakértők viszont teljes joggal kizártnak tartják, hogy még egyszer előforduljon az, ami 1978 után 1982-ben: a világbajnok argentin nemzeti tizenegyet ugyan a csoportjából továbbjutott, de az olaszoktól és a braziloktól elszenvedett vereséggel végül is leszerelt az csapat. „Ez még egyszer nem történhet meg!” – jelentette ki Bilardo.

Maradona: a FIFA-t vádolja

Nagy felháborodással fogadták a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) körében Diego Maradona legutóbbi kijelentését. Az argentin futballista nem titkolta, hogy szerinte a világbajnoki döntő sorsolása csupán jól megrendezett színjáték volt, valójában a csoportok kialakításával már mindent előre eldöntöttek.

Joseph Blatter, a FIFA főtitkára sportszerűtlennek nevezte Maradona nyilatkozatát, s megfenyegette a kiváló labdarúgót: amennyiben nem változtat magatartásán, úgy a szövetség fegyelmi bizottsága elé kerül. Amennyiben erre sor kerül, még az sem elképzelhetetlen, hogy a kitűnő játékost kizárják a vb-döntőről...

A súlyemelő dopingdossziéja

Más sportágak teljesen tiszták?

A Nemzetközi Súlyemelő Szövetség (IWF) egy éve újjá-választott vezérkara, élén Gottfried Schödl elnökkel és dr. Aján Tamás főtitkárral, az esztendő végéhez közeledvén értékelte a sportág 1989-es teljesítményét.

Az összegezés, amelyet az IWF budapesti titkársága tett közzé, még a szóbeli ötkarikás játékokat veszi alapul, megállapítva, hogy a tavalyi olimpia egyfelől nagy sikereket hozott a súlyemelésnek, másfelől alaposan megtépázta tekintélyét a sajnálatos doppingesetekkel. A nemzetközi szövetség vezetése megsokszorozta erőfeszítéseit a már korábban igen széles körben és nagy szigorral végrehajtott doppingellenes küzdelem eredményessége, a sportág teljes megtisztítása érdekében.

Ami a konkrétumokat illeti, az értékelés szerint a szövetség egyedülállóan magas számban végeztetett el vizsgálatokat: az öt kontinensen összesen 845-öt. Az idei 25 nemzetközi viadal, bajnokság mellett a kontrollt más eseményekre is kiterjesztették, több mint 250 minta származik a versenyen kívüli, szűrőpróbaszerű ellenőrzésekből. Kilenc súlyemelő tesztje volt pozitív: a bolgár Ivan Pasalanovot edzésidőszakban végeztet vizsgálatok nyomán érték tetten, a szovjet Viktor Nazarov és a portugál Victor Graca a Druzsba Kupán, a nyugatnémet Jürgen Hoffmann a Közös Piac-i bajnokságon, a kolumbiai Raul Valencia az ifjúsági világbajnokságon, az ecuadori Gonzalez Sichel és a guatemalai Coronado Yalibut a kubai Világ Kupa-viadalon, a mongol Enebis a síófoki Pannónia Kupán, az albán Jubani Besnik pedig az athéni felnőtt világbajnokságon bukott le. Valamennyien két éves eltúllással bünhődnek. Egyébiránt a semleges orvosi és asszisztensi stáb által a versenyzőktől levett doppingminták elemzését kivétel nélkül a NOB által akkreditált laboratóriumokban végezték el.

Bár az IWF már korábban is szigorú feltételekhez kötötte a világsúcsok felállítását és évente meghatározta az erre alkalmas versenyek meglehetősen szűk körét, a rekordok tisztaságához tapadó gyanú teljes eloszlására érdekében az elnökség 1989 márciusától egy évre gyakorlatilag befagyasztotta a világsúcsokat. Mégpedig azért, hogy kizárólag a világbajnokságokon, s a versenyen belül felállított

eredményeket hitelesítette. Így ebben az esztendőben összesen négy felnőtt, három ifjúsági és 37 női világsúcs született.

Az értékelés azzal folytatódik, az IWF komolyan és elszántan harcol a doping ellen, amit jelez az a többek által is meghökkenéssel fogadott határozat, hogy a Nemzetközi Súlyemelő Szövetség igénybe veszi a nyugatnémet Manfred Donike professzor vizsgálati módszerét, az úgynevezett szteroidprofil is. Ez a hivatalosan még nem elismert ellenőrzési szisztéma a tiltott anabolikus szteroidok használatát hosszabb időre visszamenőleg hivatott kimutatni és ha beválik, nagy segítséget jelenthet az IWF-nek a doping száműzéséhez.

A sportág következő nagy eseményét, a felnőtt férfi vb-t a jövő év novemberében Budapest rendezi, ahová az IWF vezetői meghívták a NOB elnökét is. Juan Antonio Samaranch elfogadta a meghívást – zárul a Nemzetközi Súlyemelő Szövetség összefoglalója.

*

A súlyemelés – igaz a szóbeli események kényszerítő hatására, de szembenézett a dopinggal. A fenti nevek nyilvánosságra hozása mellett arról is beszéltek az IWF vezetői, hogy Athénban még mindig sok volt a gyanús erős ember – noha még az olyan kiválóság is, mint a minidarunak becézett Szulejmanoglu is jóval a világsúcs alatt tudott győzni. A gyanút a kísérleti stádiumban lévő, Donike nevéhez fűződő szteroidprofil vizsgálati módszer eredménye okozta.

A súlyemelés tényleg komolyan gondolja a doppingellenes harcot: Donike módszere már a budapesti vében zöld utat kaphat. Miközben a többi nem kevésbé „doppingérzékeny” sportág hallgat, és fanyalag a kölni professzor újabb és újabb kísérletei hallatán. Jó lenne hinni, hogy például az atlétáknál, az úszóknál, a kajakosoknál, a profi kosarasoknál e tekintetben minden rendben – ami naivitás. Ebben az esetben lelkiismeretfurdalás nélkül verném el valamennyi lebukott súlyemelőt a port, de így...

– bégyé –

Új sportág:

Román pingpong

Románia sportolói nem érzik jól magukat országukban... Alig néhány hete, hogy külföldre szökött Nadia Comaneci, az ötszörös olimpiai bajnok tornász, de azóta labdarúgók, röplabdázók és más sportágak képviselői is elhagyták otthonukat. Az asztalitenisz szabályosan megtizedelték a távozások. A nyolcvanas évek elején két kitűnőség, Böhm Zsolt és Nemes Olga (mindketten erdélyiek) az NSZK-ban telepedtek le, s azóta sok-sok nyugatnémet bajnokok lettek. Nagy port vert fel az is, amikor idén tavasszal Ella Constantinescu-Zeller, az egykori páros világbajnok, az európai unió alelnöke fordított hátat Bu-

karestnek. Az asztaliteniszezők menekülése folyamatos volt: Böhm után a múlt évben Fejér András választott új hazát.

Ez év nyarán az ifjúsági Európa-bajnokságon részt vett Calin Creanga a luxemburgi versenyről egyenesen Athénba repült (nem véletlenül történt így), s a Reuter hírgyűjtemény szerdai jelentése szerint Simion Crisan (27 éves) sokszoros román válogatott és országos bajnok kért politikai menekülésképpelt az NSZK-ban.

Ezek után érthető, hogy Románia férfitársapattal nem tud kiállni nemzetközi versenyekre. Elfogyott a válogatott...

Alvics kiszáll a ringből

Ráfázott a „hobbiboksza”

Csak egy lépéssel jutott előrébb a komlói városi bíróság abban az ügyben, amelynek harmad-, és negyedrendű vádlottja a két volt válogatott ökölvívó, Alvics Gyula és Urszan Béla. Mivel az első- és a másodrendű vádlott tetteinek értékeléséhez még mindig hiányoznak tanúvallomások, nem született döntés a csütörtöki tárgyalás napon sem. Két tanú ugyanis ismételtelen nem jelent meg, így dr. Kalmár Eva bíró rendőrségi elővezetést rendelt el a következő, január 4-i tárgyalásra.

Alvics Gyula az MTI-nek elmondta, hogy bármi is lesz a vele szembeni ítélet az egy éve húzódó ügyben, már nem gondol sportpályafutásának folytatására, a jövőben legfeljebb hobbi szinten kíván boksizni.

A Forma-1 világból

Pályát váltanak a franciák

A Forma-1-es autós gyorsasági világbajnokság Francia Nagydíját 1991-től nem Le Castellet-ben, hanem Magny-Coursban bonyolítják le – jelentette be Jean-Marie Balestre, a francia szövetség elnöke.

Balestre – aki mellel a Nemzetközi Autósport Szövetségnek (FISA) is elnöke – elmondta, hogy az új pálya öt évre már elnyerte az F-1-es rendezési jogot. A sportvezető azt is hozzátette, hogy a nemzeti szövetség garanciákat kapott, miszerint a Közép-Franciaországban, Neverstől 10 kilométerre délre található, 55 millió francia frankba kerülő létesítmény időben elkészül, s 1991-ben vendégül láthatja a világ legjobb autóversenyzőit. Ehhez egy adalék: valószínűleg már jóval hamarabb nyitja kapuit a pálya, mert a gyorsasági motorosok 1990. júliusában esedékes világbajnoki versenyét Magny-Coursnak ítélték oda.

A 4271 méteres pálya, amelyet a Guy Ligier gyár területén építenek, költségeinek kétharmadát a francia állam és a nievre-i megye fedezi. Arról is szól a híradás, hogy fejlesztik a közeli nevers-i repülőteret, s a pálya közvetlen közelében 150 szobás szállodát létesítenek.

Köszöntjük

ZÉNÓ

nevű olvasóinkat.

Az érdekes hangzású és ritkán hallott név a görög Zénón latinus formájából származik. A görög Zenobiosz, Zenodotosz nevek önálló górg becézője. Jelentése hízelgő és erőt adó: Zeuszról származó. A görög főistent méltán vette körül az Olympos csúcsán fennkölt tisztelet és mintegy családtagnak kijáró megbecsülés. Az antik világ istenei halhatatlanságukban múltak felül az esendő emberek, ám ugyanolyan esendőek voltak. A mai dátum mellett áprilisban és októberben is ünneplhető Zénók természetesen isteni névadóinktól nem és jó tulajdonságaikat örökölték. Valljuk ezt legalábbis az ünnep napján.

A Nap kél: 7.29 óra
nyugszik: 15.56 óra

A Hold kél: 1.57 óra
nyugszik: 12.06 óra

Enyhe idő

Változóan, északon időnként erősen felhős lesz az ég, és ott helyenként kisebb eső is előfordul. A nyugati, délnyugati szél a Dunántúlon időnként megerősödik. Hajnalban 2, 7 fok között, péntek délután 12-17 fok között várható a hőmérséklet.

A Vakok és Gyengénlátók Országos Tanácsának felhívása a felelős magyar társadalomhoz.

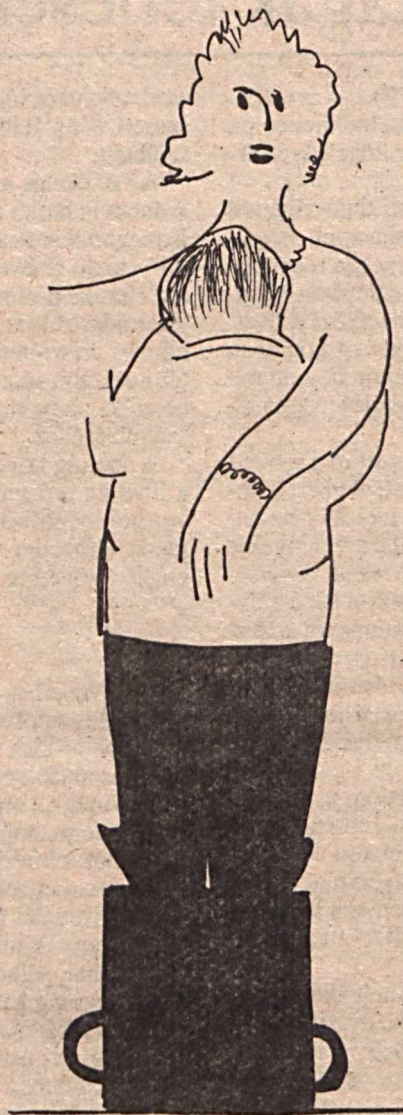
A magyar társadalom 19 ezer vak és gyengénlátó tagja ezúton fordul megértő honfitársaihoz. Támogatásukat kérjük 70 éves szövetségünk megmaradásához, holnapi létehez, melynek feltétele a szükséges állami költségvetési támogatás. Szervezetünk biztosítja számunkra az egyedül közvetlen érdekvédelmet, a helyzetünk-ből adódó – sajnos költségesebb – speciális kulturálódási, művelődési lehetőségeket, és mindezzel kapcsolódást a társadalomhoz. Úgy gondoljuk, plurális társadalomban a hatékony érdekvédelem is csak plurális lehet, ezért fontos számunkra a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének léte.

A Magyarországi Románok Demokratikus Szövetségének elnöksége december 21-én rendkívüli ülésen vitatta meg a Romániában kialakult helyzetet, különös tekintettel az elmúlt napokban Temesvárott lezajlott eseményekre.

Az etika és a humánus általános normáitól vezérelve az elnökség elítéli mindenfajta nacionalista megnyilvánulást, különösképpen a hatalomnak azt az érthetetlen kísérletét, hogy a népfelháborodás valódi okát a nemzetiségek és a nemzetek szembenállásaként állítsa be.

SZÁVAI KALENDÁRIUM

Géza | December 22: Zénó

Zénógatás

Magas nejet hoz Zénó?
Sokat eszik, s hozzád!

Megalapították az Élelmiszer-feldolgozók Országos Szövetségét az élelmiszer-feldolgozó vállalatok és szakmai egyesületek vezetői, megbízott képviselői.

Az alakuló ülésen elfogadták a szövetség alapszabályát. Ebben rögzítették: a szervezet tagjai lehetnek az élelmiszer-feldolgozó és -szolgáltató vállalatok, gyárak, üzemek, szövetkezetek és magánszemélyek, valamint azok társadalmi szervezetei, egyesületei. A szövetség feladata, hogy összehangolja és érvényesítse a szervezetbe tömörült élelmiszer-feldolgozók gazdasági érdekeit. Elősegíti például megfelelő mennyiségű és minőségű alapanyagok beszerzését, közreműködik a felvásárlási és késztermékek kialakításában, termelői képviseletet biztosít az export-import engedélyezési eljárásoknál. Fellép a gazdasági erőfölény és általában a tisztességtelen gazdasági tevékenység ellen. Elősegíti az agrárgazdaságban a piaci viszonyok kiépítését, véleményezi az élelmiszer-gazdaság szervezetére, működésére vonatkozó jogszabálytervezeteket, képviseli a feldolgozóipar érdekeit a kormányzati és a társadalmi szervek, szervezetek előtt.

Az Ifjúsági Demokrata Fórum felhívása

Akinek rokonai, barátai élnek Erdélyben, küldjenek levelet a Párizsi Békét aláíró négy nagyhatalom vezetőjének, és kérjék ebben a BT azonnali összehívását a román kérdés megvitatására. A levélben figyelmeztessék az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország és a Szovjetunió vezetőit felelősségükre a romániai kisebbségek sorsáért. Angol, francia és orosz nyelvű levelek kaphatók az IDF irodájában: 1066 Budapest, VI., Ó u. 8/10. Telefon: 131-0176.

KÖSZÖNET

Háromszáznál több állami gondoskodás alatt álló gyermek tapsától, kacagásától volt hangos december 17-én a szekszárdi Sport- és Szabadidő Központ. Több mint háromszáz, az élet árnyékos oldalán élő gyermeknek szerzett emlékezetes napot, felejthetetlen pillantot a különböző vállalatok, intézmények segítségével a Tolna Megyei Hadkiegészítési és Területvédő Parancsnokság. Az élet furcsa paradoxona, hogy annak a szervezetnek a tagjai rendezik már évek óta az állami gondozott gyermekek közös karácsonyát, amelyhez a közvélemény a legkevésbé társítja az emberi érzések szép csokrát, az örömszerzést, a megbékélést, a szeretetet.

Ezen a napon minden ottlévő gyermek elfelejtette szomorú sorsát, és a vendéglátók közvetítésével érezte a figyelmességet, az emberi kapcsolatok melegségét, pótolhatatlan erejét.

Köszönjük az emlékezetes napot, és minden közreműködő felnőttnek kellemes karácsonyt és nagyon boldog új esztendőt kívánunk.

Általános Iskola és Diákotthon Iregszemcse, Ált. Iskola és Diákotthon Zomba-Paradicsompusztá, Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet Szekszárd, Petőfi Sándor Nevelőotthon Hőgyész, Nevelőotthon Fadd.

A néppel a népért!

Ünnep karácsony előestjén. A Szabad Szó estjén Mócsi-Szabó István festőművész, a Magyar Néppárt alapító tagja kiállítását Fábrián Gyula főszerkesztő nyitja meg, decsi hagyományörzők közreműködésével. Ez az alkalom a Magyar Néppárt decsi zászlóbon-tó összejövele. A Néppárt az egykori Nemzeti Parasztpárt – 1939 –, valamint a Petőfi Párt – 1956 – jogutódja.

Vendégünk: dr. Szij Rezső nyugalmazott református lelkész, művészettörténész, a Magyar Néppárt országgyűlési képviselő-jelöltje, dr. Zala Simon Tibor, a Falurádió szerkesztője, a Magyar Néppárt szervezési titkára.

Mindenkit szeretettel várunk december 23-án, 15 óra körül Decsen, a Faluházban.

ÚJÉVI KONCERT

1990. január 1-én, hétfőn 16 óra körül

Szekszárdon

a Művészetek Házában.

Az orgonánál HULIN ISTVÁN.

A „Zenebarát” bérlet tulajdonosai

1989. december 31-ig

megrendezésre kerülő

programjainkra

belépőjegyüket 50 százalékos kedvezménnyel válthatják.

A Magyar Autóklub műgye-temi szervezetének felhívása. Tiltakozásként a romániai vérengzés ellen minden magyar autós tüzzön autójának antennájára fekete gyászszalagot.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola előkészítő tagozata felvételt hirdet az 1990/91-es tanévre zongora, hegedű és gordonka szakra olyan rendkívüli tehetséges gyerekek részére, akik a 8. életévüket betöltötték, de az általános iskola 8. osztályát még nem kezdték meg. Jelentkezési határidő: 1990. január 15. A felvételi vizsgák februárban és márciusban lesznek. Jelentkezési lap a főiskola tanulmányi osztályán igényelhető.

Kellemes
karácsonpi
Ünnepeket
kibánunk
minden
partne-
rünknek!

505. Ipari Szakmunkásképző Intézet

Hirdetését telefonon is feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

Nyugodtan húzhat a húzra,
egy nyerő van csak, a busa.

Minden jelenlegi és leendő vásárlónknak,
vendégünknek,

üzletfelünknek és részvényesünknek

**KELLEMES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET
és
BOLDOG ÚJ ESZTENDŐT**

kíván a

KONZUM Kereskedelmi és Ipari Rt.

(Pécs, Bem u. 5.)

KONZUM ÁRUHÁZ,
„S” MODELL,
PARFÜMÉRIA,
KONZUM AUTÓSBOLT,
FÉLÁRÚ KÖNYVEK
BOLTJA,

KONZUM EXPÓ,
KONZUM ÉTTEREM,
SZŐLŐSKERT VENDÉGLŐ,
HIDASI FAIPARI ÜZEM,
NAGYKERESKEDELMI IGAZGATÓSÁG
VEZETŐI ÉS DOLGOZÓI!

1990-ben is Pécssett a legjobb irány a KONZUM!
LEGYEN A VÁSÁRLÓNK,
LEGYEN A VENDÉGÜNK! LEGYEN A
RÉSZVÉNYESÜNK!

APRÓHIRDETÉS

Jó állapotban lévő Skoda személygépkocsit vennék 130 000,- Ft-ig. Telefon: 74/16-277/15 m.

Nyolc éves AVIA új motorral eladó. Szekszárd, Tartsay út, Halbolt. Telefon: 74/11-600.

Négy és fél éves, jó állapotban lévő Zastava eladó. Tolna, Damjanich u. 1. Telefon: 40-789.

125-ös Polski Fiat felújított főtengelyvel, komplett csapágsorral eladó. Zomba, telefon: 74/33-071.

Vennék egy fixplatós IFA-t, 1-2 éveset. „Sürgős” jellegre a kiadóba.

240 centiméteres szobafenyő eladó. Szekszárd, Remete u. 45. Telefon: 74/14-574.

Eladó Velence mellett generációs családi ház. Panzióknak is alkalmas. Összkomfortos, központi fűtéses, adómentes. 3 éve épült. Cím: Pálkásné, 2490 Pusztaszabolcs, Jókai út 12.

Szekszárd, Ságvári u. 8. szám alatt két-szintes, 4 szobás lakás eladó. A szennyvíz és a víz rendezetlen. Bartá Bertalané.

Szállkán, kb 60-80 m²-es helyiség, víz villany (3 fázis) és fűtési lehetőséggel hasznosításra kiadó. Érdeklődni: Várly, Szálka, Kossuth u. 71/A, vagy a 74/16-382-es telefonon.

Veszprém, Komócsin u. 3/D alatti, háromszintes, kertes sorházrész eladó. Ugyanitt, Balatonalmádiban 799 n-öl panorámás zártkerti ingatlan eladó.

Biogilisztázni kívánok figyelem! Biztos külföldi humuszpiaccal rendelkező kft-nek lehetnek tagjai. A téli szezonban vásárolt szerződött gilisztára 10%-os kedvez-

ményt adunk és a teletetést vállaljuk. Érdeklődni: 06-97/42-415; 06-97/41-484.

Nemescsincsilák felszereléssel, táphomokbiztosítással, legelőnyösebb kedvezménytel tenyésztőnél eladók, előjegyezhetők. Élő állat vagy prém visszavásárlás megoldott. Ugyanott többszörös győztes szülőktől doberman és hasky (szibériai szánhúzó) kiskutyák. Érdeklődni: Várly, Szálka, Kossuth u. 71/A, vagy 74/16-382-es telefonon.

Hat hízó eladó, januári vágásra előjegyezhető, ugyanitt Trabant Combi eladó. Vass Sándor, Várdomb, Római utca 12.

Három hízó szabadáron eladó. Érdeklődni: Nagy Sándorné Felsőháza, Dózsa u. 28. Telefon: 74/38-046. 23-as mellék.

Egyedülálló idős személlyel eltartási szerződést kötnek, havi járadékot fizetnek, balatoni, budapesti házáért, lakásért. „Nyugodt időskor” 7081 Simontornya, Pf.: 35.

Antikóra-javítót keresek. Telefon 74/11-600.

Redőnykészítő kisiparos felvételre keres gyakorlatlott tűzletkötőt. Tel.: 06-80/81-978.

Szekszárdon „Őszinte szó” Lélekvidé Szolgálat (beszélgetés és szaktanácsadás nevelési, szociális, jogügyi, pszichológiai és szexuálpaszichológiai problémákban). Segítünk még: jogügyi magániratai elkészítésében, hirdetésének közzétételében, vérnyomásának rendszeres ellenőrzésében és egyéb közérdekű ügyeiben. Ha szükség van ránk, jöjjen a megyei művelődési központba munkanapokon 17.30-19.30 óráig. Földszint 2-es terem.

Ezúton köszönjük
vásárlóinknak
'89 évi vásárlásait

*Kellemes karácsonyi
ünnepeket
és eredményes
boldog új esztendőt
kívánunk*

TITÁN 31. sz. vas-műszaki áruház
Szekszárd Eprekert u.

Kedves KERESZTSZÜLŐK, keresztelési fogadalmuk betartásában segít az

fizessenek elő a lapra KERESZTGYERMEKEIK számára, hogy azok könnyebben mondhassanak az

életre **IGENT!**

Előfizetési díj egy évre 600 forint
fél évre 300 forint

A lap előfizethető a Hírlapkézbesítő Postahivataloknál, a Posta hírlapüzleteiben, vagy közvetlenül a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámon

AZ IGEN ELŐFIZETÉS LELKIAJÁNDÉK

DÁTUM

A bukaresti csillag

Mostanában az emberek inkább a betlehemi csillagot emlegetik, vagy legfőbb némelyik kistestvérét (például a magyar Parlamentét), s megbízható forrásokra hivatkozva sem lehet hallani a címbe jelenségről. Ez azonban nem ok arra, hogy ne is essék szó róla, mégpedig némi sajtótörténettel körítve.

Manapság, amikor minden félreérthető jelzőt kétszer is ajánlatos megmondani, nem jut eszünkbe, hogy valamiképpen régen is volt, akkor is született, működött a sajtótörvény. No hát abban az átkos kapitalizmusban, amikor még a vállalkozókat a vállalkozók tették tönkre s nem az állam, megindult 1877-ben a Budapest című napilap. Brankovics György, aki egy időben szerkesztőként jegyezte, büszkén mesélte a harmincéves jubileumra kiadott albumban, hogy „Mindig mérészen, de durván sohasem írtunk”. Csupán egyetlen egyszer hívta őt a kiadóval némi baráti beszélgetésre az államügyész, szelíden figyelmeztetve, „Ő ugyan nem indít felsőbb utasítás nélkül ellenünk sajtópert, de ne dobálódzunk az akasztófaival, mert hurokra kerülhetünk”. Brankovics szerint: „e barátságos figyelmeztetésre az szolgáltatott okot, hogy a Budapest vasárnapi humorisztikus mellékletén egy akasztófa jelent meg, egy ragyogó csillaggal a tetején, s az akasztófa alatt Tisza Kálmán azt énekelte: „ahol az a csillag ragyog, én is oda való vagyok”. A miniszterelnök természetesen nem indított sajtópert.

S hol van hát a bukaresti csillag, ki énekel alatta?

Ezt olvasóink fantáziájára bízom...

Töttös Gábor

A nyugdíjak emeléséről

A kormány döntést hozott a nyugdíjasok és a gyermekes családok ellátásának január 1-jei emeléséről.

A nyugdíjkiegészítéseket a Társadalombiztosítási Főigazgatóság automatikusan folyósítja januárban, egyelőre elkülönítetten a nyugdíjaktól. Februárban pedig már az emelt összegű nyugdíjakat egyszerre kapják kézhez az érintettek. Az emelés nagysága két tényezőtől függ: kinek mekkora a nyugdíja, illetve ki mikor vonult nyugállományba.

Igy az 1975. július 1-je előtt nyugállományba mentek esetében: ha nyugdíjuk 6 ezer forint alatt van: 1050 forint, ha a nyugdíjuk 6001 és 10 ezer forint között van: 900 forint, ha a nyugdíjuk 10 001 és 20 ezer forint között van: 800 forint, ha a nyugdíjuk 20 ezer forint fölött van: 700 forint az alap- és kiegyesítőemelés együttes összege.

Az 1975. július 1. és 1980. december 31. között nyugállományba mentek esetében: ha a nyugdíjuk 6 ezer forint alatt van: 850 forint, ha a nyugdíjuk 6001 és 10 ezer forint között van: 700 forint, ha a nyugdíjuk 10 001 és 20 ezer forint között van: 600 forint, ha a nyugdíjuk 20 ezer forint fölött van: 500 forint az alap- és kiegyesítőemelés együttes összege.

Az 1981. január 1. és 1985. december 31. között nyugdíjba mentek esetében: ha a nyugdíjuk 6 ezer forint alatt van: 750 forint, ha a nyugdíjuk 6001 és 10 ezer forint között van: 600 forint, ha a nyugdíjuk 10 001 és 20 ezer forint között van: 500 forint, ha a nyugdíjuk 20 ezer forint fölött van: 400 forint az alap- és kiegyesítőemelés együttes összege.

Az 1986. január 1. óta nyugállományba mentek esetében: ha a nyug-

díjuk 6 ezer forint alatt van: 550 forint, ha a nyugdíjuk 6001 és 10 ezer forint között van: 400 forint, ha a nyugdíjuk 10 001 és 20 ezer forint között van: 300 forint, ha a nyugdíjuk 20 ezer forint fölött van: 200 forint az alap- és kiegyesítőemelés együttes összege.

Csehák Judit azt is elmondotta, hogy a házastársi pótlékot a saját jogú nyugellátás alapemelésével azonos összegben – 550 forinttal – egészítik ki. Ugyanilyen mértékű emelést kapnak házastársuk után azok a 6 ezer forintnál kisebb nyugdíjjal rendelkezők is, akik jövedelempótlékban részesülnek.

A kormány intézkedése biztosítja, hogy a 70 éven felüli és az első és második csoportú rokkantsági nyugdíjasok, valamint az 1986. január 1-je előtt megállapított saját jogú özvegyi, szülői nyugdíjban részesülők nyugdíja legalább elérje a számított létminimumot, a 4300 forintot. Egyidejűleg a kormány intézkedése értelmében havi 550 forinttal növelik az 1989. december 31. utáni új nyugdíjmegállapításoknál azt az összeghatárt, ami alatt házastársi pótlék és rendszeres szociális ellátás jár.

A családi pótlék gyermekenként egységesen havi 300 forinttal, a gyermekgondozási segélyhez járó jövedelempótlék pedig havi 550 forinttal emelkedik. A gyermekgondozási díj legkisebb összege 4190 forint lesz. Emelkedik az özvegyi nyugdíjban is részesülő nők havi jövedelme is. Eddig havi 4 ezer forintig folyósították együtt a saját és az özvegyi jogon járó nyugdíjat. Most ezt az összeghatárt 6 ezer forintra emelik. Lényeges, hogy az így járó nyugdíjemelést kérvényezni kell.

Zavartság

Csütörtökön a romániai események központja Bukarest volt, ahová áttekintették a rendszerellenes tüntetéseket. Erre jó alkalmat kínált a bukaresti pártbizottság által a déli órákra szervezett politikai nagygyűlés, amelynek az lett volna a célja, hogy a bukaresti dolgozók is keményen elítéljék a temesvári zavargásokat.

Amikor a nagygyűlés befejeződött, a tömeg nagy része a főváros utcáin vonult, majd órákon át a városközpontban éltette Temesvárt és szabadságot követelt. Eltértek Ceausescu képeit, megtaposták a transzparenseket, és egyes zászlókból kivágták az állami címet. Két alkalommal valahonnan riasztó lövések is hallatszottak, egyesek szerint sebesülések is történtek. A tömeg egy részét a Piazza Romana környékéről vízágyúval, s páncélozott jár-

művekkel meghátrálásra készítették. Délután 60–65 ezer főnyi tömeg volt a főútvonalon, de az esti órákra a tüntetők száma alaposan megcsappant.

Az ország más városaiból is érkeztek hírek tömegtüntetésekről. Kolozsváron, Aradon, Iasiban és másutt is voltak felvonulások, mindenütt Temesvárt éltették és Ceausescu leváltását követelték. Temesvárról hazatért Constantin Dascalescu kormányfő. Hírek szerint a városba nem ment be, csak a repülőtéren tartózkodott, ott folytatta megbeszéléseit a megye és város vezetőivel.

A csütörtöki nap zavartságára jellemző, hogy a bukaresti rádió a kiadott műsortól eltérően egy ideig indulókat játszott. Országszerte nagy a biztonsági készültség, attól tartanak, hogy a megmozdulások tovább terjednek.

Kétszáz palack vért azonnal Temesvárra szállítanak Szombathelyről, ha a Nemzetközi Vöröskereszt biztosítja ehhez a szükséges feltételeket és garanciákat. A szombathelyi vértanszfúziós állomáson csütörtök estétől készenléti szolgálatot tartanak, ami azt jelenti, hogy a népfront és a vöröskereszt aktivistáinak segítségével 12 órán belül 200, 24 óra leforgása alatt pedig 1000 véradót tudnak mozgósítani azonnali véradásra.

A budapesti román nagykövetség előtt egyfolytában autóduda és villamoscsengő hangja hallatszik. A megemlékezés csendesebb módjai is láthatók a környéken: fekete lobogók a házakon és a fákon, gyertyát égető gyerekek és felnőttek. Az éhségstrájkolók száma délutánra négyről nyolcra szaporodott és vannak immár ülsztrájkoló is.

A lottó nyerőszámai
12, 34, 46, 64, 82

A Fogyasztók Országos Tanácsa közleményt juttatott el az MTI-hez, amelyben felidéri: már a Parlament decemberi ülésén többek között megkérdőjelezték, mennyiben célszerű és helyes a MEM felügyeletére bízni az élelmiszertermékek piaci felügyeletét, és – mint írja – „az árak megállapítását”. Hogy ez a kétely mennyire indokolt volt, azt bizonyítja a jövő évi élelmiszer-árindex közlése. A minisztérium nem volt tekintettel a magyar lakosság vásárlási szokásaira – az ünnepek előtti bevásárlások sajátosságaira és az élelmiszer-kiskereskedelem feltételeire, ennek nyomán nagy felvásárlás kezdődött az országban. A Fogyasztók Országos Tanácsa a leghatározottabban igényli, hogy az állami tartalékok felhasználásával és import segítségével rendezzék a helyzetet.

Holnap
számunkban
olvashatják,
hogy miért kellene
lemondania
a pénzügyi
kormányzatnak